

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร

โดย

นายจงชนะ มากบุญงาม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร

โดย

นายจงชนะ มากบุญงาม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE ASSOCIATION BETWEEN THE QUALITY OF INTERNAL AUDIT
FUNCTION AND THE QUALITY OF EARNINGS

BY

MR. CHONGCHANA MAKBUNNGAM

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING

INTEGRATIVE BUSINESS ACCOUNTING

FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2014

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายจงชนะ มากบุญงาม

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

เมื่อ วันที่ 19 มี.ค. 2558

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์อัญชลี พิพัฒน์เสรีบุญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายใน และคุณภาพกำไร
ชื่อผู้เขียน	นายจงชนะ มากบุญงาม
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 งานวิจัยนี้ได้เลือกใช้ตัววัดคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดยอ้างอิงตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ได้แก่ ประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรม ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และรายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และในส่วนของคุณภาพกำไรได้พิจารณาใน 2 มุมมอง ตามประโยชน์ที่อาจได้รับจากผู้ใช้ผลงานวิจัยได้แก่ ผู้สอบบัญชี และนักลงทุน ซึ่งสามารถวัดได้จากรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ The Modified Jones 1995 และข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน โดยพิจารณาจากการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

ผลการทดสอบเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรในมุมมองรายการคงค้างเกินปกติและข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน พบว่า คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรทั้งสองมุมมอง แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทที่มีคุณภาพ ไม่ได้ช่วยให้กำไรที่รายงานไม่แตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น หากพิจารณาเพียงประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และรายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่อาจคาดหวังให้หน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นผู้คอยดูแล สอดส่อง และตรวจสอบ เพื่อให้รายงานทางการเงินที่ออกมามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุดได้ รวมถึงผู้สอบบัญชีที่ใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน

ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญทางการเงินจะแสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริง อาจไม่ก่อให้เกิดความเพียงพอที่จะมั่นใจในตัวเลขทำได้ หากพิจารณาเพียงประสบการณ์ การรับรอง การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

คำสำคัญ: คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน, หน่วยงานตรวจสอบภายใน, หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน, คุณภาพกำไร, ขนาดของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร, การปรับปรุงการเงินย้อนหลัง, มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน

Independent Study Title	THE ASSOCIATION BETWEEN THE QUALITY OF INTERNAL AUDIT FUNCTION AND THE QUALITY OF EARNINGS
Author	CHONGCHANA MAKBUNNGAM
Degree	Master of Accounting
Department/Faculty/University	Integrative Business Accounting Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Sillapaporn Srijunpetch, Ph.D.
Academic Years	2014

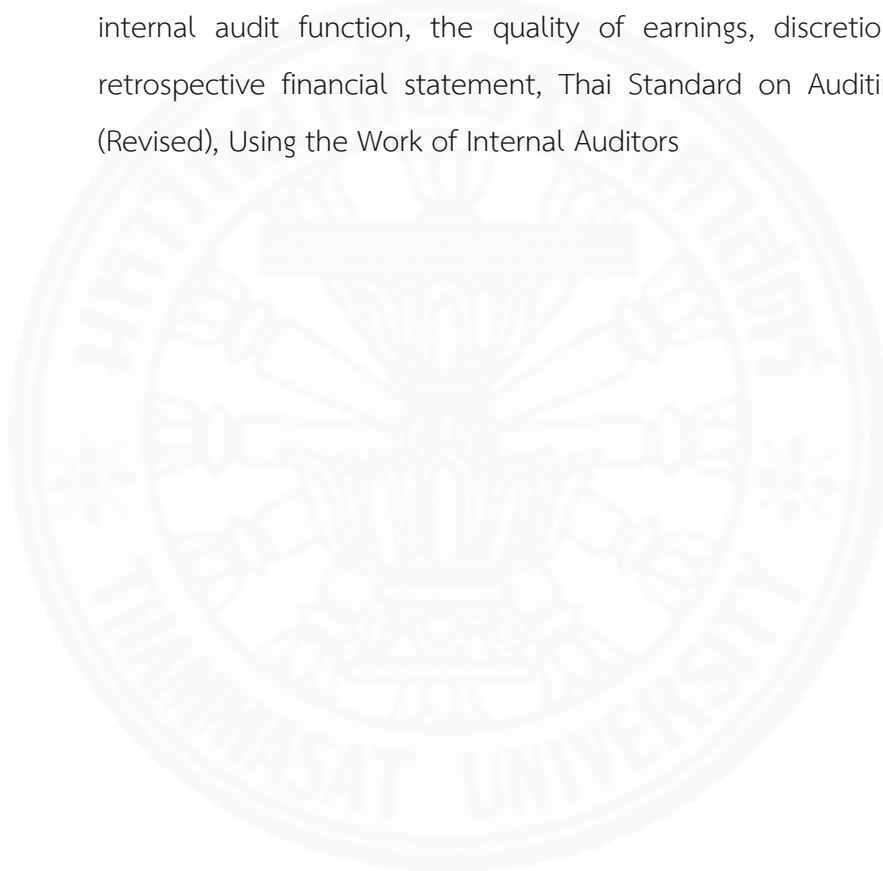
ABSTRACT

This independent study aims to study about the association between the quality of internal audit function controlled by the company and the quality of earnings, of listed companies in Thailand during 2011-2013. This independent study measures the quality of internal audit function using a composite measure comprising four individual components of the quality of internal audit function based on TSA No. 610 (Revised) which are experience, certification and training of the chief of internal audit function and the internal audit function's objectivity. According to the contributions who are both auditors and investors, earnings quality is measured using two separate proxies, (1) abnormal accruals using The Modified Jones 1995 and (2) the external indicators of earnings misstatement using retrospectively previous financial statement.

The study finds evidence that quality of internal audit function controlled by the company is not associated with the quality of earnings as measured by both proxies. The results explain that the quality of internal audit function controlled by the company does not affect the extent of the reported profit and the actual profit, if considered by only experience, certification, and training of the chief of internal audit function, and the internal audit function's objectivity. Therefore, the investors could not expect the internal audit function controlled by

the company to help them inspect for the accurate, reliable and relevant financial statement. Moreover, the auditors using the work of internal audit to determine significant deficiency and material weakness could not obtain the reliability on earnings, if considered by only experience, certification, and training of the chief of internal audit function, and the internal audit function's objectivity.

Keywords: the quality of internal audit function, internal audit function, the chief of internal audit function, the quality of earnings, discretionary accrual, retrospective financial statement, Thai Standard on Auditing (TSA) 610 (Revised), Using the Work of Internal Auditors

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้เลยหากขาดอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร ผู้ซึ่งให้คำปรึกษา ทั้งคำปรึกษาเพื่อการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ทั้งคำแนะนำ คำชี้แนะ ตลอดจนใส่ใจรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้รวมถึงสละเวลาในการตรวจทานทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดปลีกย่อย จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้สำเร็จในวันนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชรเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบการศึกษาอิสระ รองศาสตราจารย์อัญชลี พิพัฒน์เสริญ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อมารับฟังผู้วิจัยรายงานการค้นคว้าอิสระทั้งสองครั้ง อีกทั้งยังให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การค้นคว้าอิสระนี้ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ หากขาดกำลังใจจากเพื่อน ๆ ที่คอยส่งเสริมสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน และช่วยเหลือจนกระทั่งตลอดช่วงระยะเวลาการทำการค้นคว้าอิสระนี้ อันได้แก่ เพื่อน ๆ 5 ปีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ญาติมิตรและกิริณา ที่ร่วมกันเก็บข้อมูลด้วยกัน รวมถึงชุดพัฒนาและพิชชาพัชร ที่ช่วยดาวน์โหลดงบการเงิน

นายจงชนะ มากบุญงาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร	14
2.2.1 รายการคงค้างเกินปกติ (Abnormal Accrual)	16
2.2.2 ข้อบ่งชี้ภายนอกที่สื่อถึงความผิดพลาดของการจัดทำข้อมูลกำไรโดยพิจารณาจากข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน (Earnings misstatements)	17
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร	18
2.3.1 คุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและรายการคงค้างเกินปกติ	19

2.3.2 คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในและข้อผิดพลาดใน การจัดทำรายงานทางการเงิน (Earnings misstatements)	20
2.4 ตัวแปรควบคุมที่ใช้สำหรับการวิจัย	21
2.4.1 ตัวแปรควบคุมสำหรับสมมติฐานที่ 1 (รายการคงค้างเกินปกติ)	21
2.4.2 ตัวแปรควบคุมสำหรับสมมติฐานที่ 2 (การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง)	22
2.5 กรอบงานวิจัย	22
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	23
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
3.2 วิธีการเก็บข้อมูล	24
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	24
3.3.1 ตัวแปรต้น	24
3.3.2 ตัวแปรควบคุม	25
3.3.3 ตัวแปรตาม	27
3.4 ตัวแบบที่ใช้ในการวิจัย	29
3.4.1 สมมติฐานที่ 1 ยิ่งหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพมาก ขนาดรายการคงค้างเกินปกติจะยิ่งน้อยลง	29
3.4.2 สมมติฐานที่ 2 หน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพไม่มี โอกาสในการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้น	30
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	31
4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	32
4.1.1 ตัวแปรเชิงปริมาณ	32
4.1.2 ตัวแปรเชิงคุณภาพ	34
4.1.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์	36
4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน	39
4.2.1 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1	39

4.2.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2	41
4.3 ข้อสรุปผลการวิจัย	42
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	44
5.1 สรุปงานวิจัย	44
5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	46
5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย	46
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อเนื่อง	47
รายการอ้างอิง	48
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	54
ภาคผนวก ข	56
ภาคผนวก ค	57
ประวัติผู้เขียน	60

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปัจจัยที่ใช้วัดคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน	10
3.1 จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่จะใช้ศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	23
4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น	31
4.2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงปริมาณ	33
4.3 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงคุณภาพ	34
4.4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สำหรับสมมติฐานที่ 1	37
4.5 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สำหรับสมมติฐานที่ 2	38
4.6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณสำหรับสมมติฐานที่ 1	39
4.7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณสำหรับสมมติฐานที่ 2	41

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 รูปแบบขององค์กรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	12
2.2 รูปแบบขององค์กรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานด้านการบริหารต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือกรรมการผู้จัดการ และรายงานด้านการตรวจสอบต่อคณะกรรมการบริษัท	13
2.3 รูปแบบขององค์กรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานด้านการบริหารต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือกรรมการผู้จัดการ และรายงานด้านการตรวจสอบต่อคณะกรรมการตรวจสอบ	13
2.4 กรอบงานวิจัย	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งของการกำกับดูแลคือ การให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานทางการเงิน หากรายงานทางการเงินมีคุณภาพสูงก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ในการใช้ตัดสินใจกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การตัดสินใจลงทุน การตัดสินใจให้กู้ยืมเงิน เป็นต้น (IASB, 2013) ตัวเลขกำไรที่แสดงบนรายงานทางการเงินจึงมีความสำคัญมากที่จะต้องมีความเชื่อถือได้และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552)) โดยปราศจากการตกแต่งกำไร ซึ่งนักลงทุนจะนำตัวเลขกำไรนี้มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของบริษัท ตามที่ Barragato and Markelevich (2008) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพกำไรเป็นสิ่งที่ผู้ใช้งบการเงินให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากตัวเลขกำไรถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หากคุณภาพกำไรต่ำจะทำให้ให้นักลงทุนตัดสินใจผิดพลาดและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น (Myers, Myers and Omer, 2003 อ้างถึงใน Meeampol, 2013; Schipper and Vincent, 2003)

นอกจากนักลงทุนที่ต้องการคุณภาพกำไรที่ดีแล้ว ผู้สอบบัญชีก็ต้องการคุณภาพกำไรที่ดีเช่นกัน โดยมุมมองของคุณภาพกำไร¹ ที่ผู้สอบบัญชีต้องการคือ กำไรที่มีรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำ หรือการไม่ตกแต่งกำไร เนื่องจากการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญที่งบการเงินจะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงมักกำหนดขึ้นจากกำไรก่อนภาษีจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 เรื่อง ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี) นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีก็ยังให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพของตัวเลขกำไร และคุณภาพของกระบวนการตรวจสอบที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากที่เกิดความล้มเหลวทางธุรกิจอันเกิดจากการทุจริตและการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ทั่วโลก (Tie, 1999 และ Chambers, 1999 อ้างถึงใน Ebrahim, 2001)

¹ งานวิจัยนี้ได้ให้คำจำกัดความ “คุณภาพกำไร” ไว้ว่า เป็นขอบเขตที่กำไรที่รายงานบนงบกำไรขาดทุนแตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น

ดังนั้นคุณภาพกำไรจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการรายงานทางการเงินที่นักลงทุนและผู้สอบบัญชีต้องการ ด้วยเหตุนี้ผู้กำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินจึงมีการพัฒนามาตรฐานต่าง ๆ มากมายเพื่อปรับปรุงคุณภาพของรายงานทางการเงิน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกำกับดูแลและการตรวจสอบ

หลักฐานเชิงประจักษ์ที่พบในวิจัยหลาย ๆ งานได้เน้นย้ำถึงคุณภาพของรายงานทางการเงิน คุณภาพกำไร การตกแต่งกำไร และการทุจริต ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการกำกับดูแล ได้แก่ โครงสร้างของคณะกรรมการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ความมีประสิทธิภาพและความเชี่ยวชาญทางการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมถึงคุณลักษณะและคุณภาพของผู้สอบบัญชีภายนอก (Abbot, Parker and Peters, 2004; Mark, 1996; Ebrahim, 2001; Reyad, 2013; Vafeas, 2005) แต่ยังคงมีงานวิจัยส่วนน้อยเท่านั้นที่ศึกษาถึงการตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการกำกับดูแลหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยสนับสนุนเพียงน้อยนิดเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน แต่ก็พบว่าการตรวจสอบภายในมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกำกับดูแล รวมไปถึงคุณภาพของรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทอีกด้วย (Gramling, Maletta, Schneider and Church, 2004) อีกทั้งยังมีเหตุผลอีกหลายประการที่สามารถทำให้เชื่อได้ว่าการตรวจสอบภายในจะช่วยทำให้คุณภาพของรายงานทางการเงินดีขึ้นได้ เช่น การสื่อสารของผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะอคติเมื่อการตัดสินใจดังกล่าวยังไม่ได้ถูกตรวจสอบหรือได้รับการยืนยันโดยบุคคลที่สาม (Schwartz and Young, 2002 อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) หรือแม้แต่ผู้สอบบัญชีเองก็เช่นกันที่ต้องประเมินการตกแต่งกำไรของผู้บริหารเพื่อลดโอกาสที่ผู้บริหารจะทำการตกแต่งกำไรในไตรมาสที่ 4 (Brown and Pinello, 2007 อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) และนำไปกำหนดระดับความมีสาระสำคัญตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 เรื่อง ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี

ทว่าการกล่าวถึงการตรวจสอบภายในไม่ได้ถือเป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใดในปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบภายในมานานแล้วและยังให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เช่น หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ล้มละลายของ WorldCom และ Enron สหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมาย Sarbanes – Oxley Act 2002 โดยบังคับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการตรวจสอบไปทั่วโลก นอกจากนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลต่าง ๆ เช่น ตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงสมาคมทางวิชาชีพ ได้มีการออกกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งล้วนส่งผลให้กระบวนการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2551)

รวมถึงในประเทศไทยเองก็เช่นกัน หลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีคณะกรรมการตรวจสอบ (จันทนา สาขากร และคณะ, 2556)

ถึงแม้ว่าการให้ความสนใจกับการตรวจสอบภายในจะมีมานานแล้วและถูกให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงกลไกการควบคุมของการตรวจสอบภายใน ที่เกิดความล้มเหลวในการระบุและตรวจพบปัญหา และไม่มีหลักฐานมายืนยันปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ยกตัวอย่างเช่น การล้มละลายของ Parmalat ซึ่งเป็นบริษัทในอุตสาหกรรมอาหารยักษ์ใหญ่ของโลก โดยสาเหตุการล้มละลายหนึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีประสิทธิผลและไม่ทันเวลาเช่นเดียวกับกรณีของ Enron และกรณีอื่น ๆ ในอังกฤษและอเมริกา (Melis, 2005) จึงเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์หนึ่งถึงคุณภาพงานตรวจสอบภายใน อีกทั้งจากงานวิจัยของ Ahmed and Shil (2013) ที่ทำการศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในกับการปกป้องนักลงทุน พบว่า นักลงทุนกลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 89 มีความรู้สึกว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในและผู้บริหารทางการเงินและการบัญชีไม่มีความเป็นอิสระและไม่มีความมีประสิทธิภาพ ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่ได้รับการปกป้องอย่างสูงสุด นี่จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีประสิทธิผล ถึงแม้องค์กรใดจะมีหน่วยงานตรวจสอบภายในก็ตาม แต่หากไม่มีคุณภาพแล้วอาจทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ยากขึ้น ดังยืนยันได้จาก Davidson, Goodwin-Stewart and Kent (2005) ที่พบว่าคุณภาพงานตรวจสอบภายในมีความสำคัญกว่าการมีตัวตนอยู่ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน อีกทั้งการที่หน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพจะช่วยยับยั้งความผิดพลาดในการบริหารงานได้อีกด้วย (Ege, 2014)

ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้งานวิจัยนี้จะทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการตรวจสอบภายใน ในฐานะการปรับปรุงคุณภาพของรายงานทางการเงิน โดยจะทำการศึกษาว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพสูงจะมีระดับคุณภาพกำไรที่สูงตามหรือไม่ ซึ่งจะทำให้งานวิจัยทางบัญชีมีความสำคัญยิ่งขึ้นเนื่องจากการศึกษาถึงผลกระทบขององค์ประกอบการกำกับดูแลต่อคุณภาพของการรายงานทางการเงิน

อีกทั้งงานวิจัยหลายงานที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพงานตรวจสอบภายในส่วนใหญ่จะเป็นสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยไม่พบหลักฐานเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในมากนักในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีการตรวจสอบภายใน แต่กลับพบหลักฐานน้อยมากเกี่ยวกับการศึกษาทางด้านการตรวจสอบภายใน นอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวกับ

การตรวจสอบภายในในประเทศไทยล้วนเป็นการศึกษาถึงการตรวจสอบภายในเฉพาะเจาะจงในแต่ละบริษัท ยังไม่พบการศึกษาถึงความสัมพันธ์ในระดับตลาดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองภายในบริษัทและคุณภาพกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร โดยคุณภาพงานตรวจสอบภายในจะเฉพาะเจาะจงศึกษาถึงคุณลักษณะของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองภายในบริษัทเท่านั้น โดยทำการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 ไม่รวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ (MAI) และบริษัทในอุตสาหกรรมการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจธนาคาร ธุรกิจการเงิน ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจประกันชีวิต และกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากงบการเงิน โครงสร้างทางการเงิน และการกำกับดูแลกิจการของกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีความแตกต่างจากธุรกิจทั่วไป

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ต่อยอดงานวิจัยทางบัญชีด้านการกำกับดูแลและการตรวจสอบภายใน

งานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศไทยที่ศึกษาในด้านการกำกับดูแลส่วนใหญ่จะศึกษาขององค์ประกอบที่เกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีภายนอกเท่านั้น มีงานวิจัยส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการนำปัจจัย “การตรวจสอบภายใน” ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการกำกับดูแลเข้าไปพิจารณาร่วมด้วย ดังนั้นผลการศึกษาของการวิจัยนี้จะมีความสำคัญมาก เนื่องจากการศึกษาถึงผลกระทบขององค์ประกอบการกำกับดูแลต่อการรายงานทางการเงิน ได้แก่ การตรวจสอบภายใน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญพื้นฐานหนึ่งของการกำกับดูแล ในการให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานทางการเงิน เพื่อให้นักลงทุนรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การตัดสินใจลงทุน การตัดสินใจ

ให้กู้ยืมเงิน เป็นต้น ผ่านตัวเลขกำไรที่แสดงบนรายงานทางการเงิน ป้องกันการตัดสินใจผิดพลาดของนักลงทุน การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมาะสมขององค์กร รวมไปถึงข้อมูลทางบัญชีที่จะทำให้องค์กรสามารถประเมินฐานะการเงิน การใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม รวมถึงการวางแผนการดำเนินงานในอนาคตได้

1.4.2 ต่อผู้สอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีที่ใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายในตามมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน จะสามารถประเมินหน่วยงานตรวจสอบภายในได้ดียิ่งขึ้น จากคุณลักษณะที่กำหนดในมาตรฐานการสอบบัญชีซึ่งเป็นตัววัดของงานวิจัย ได้แก่ ความรู้ความสามารถและความเที่ยงธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน โดยผู้สอบบัญชีจะทราบว่าปัจจัยใดที่มาตรฐานกำหนดเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพกำไร และใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายในในการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบรายงานทางการเงินต่อไป

นอกจากการประเมินหน่วยงานตรวจสอบภายในว่ามีคุณภาพเพียงใดแล้วยังสามารถทำให้ผู้สอบบัญชีเกิดความมั่นใจในตัวเลขกำไรมากยิ่งขึ้น เพื่อใช้กำหนดระดับความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 เรื่อง ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี หากหน่วยงานตรวจสอบภายในไม่มีคุณภาพ ผู้สอบบัญชีอาจเลือกที่จะลดระดับความเชื่อถือได้ของตัวเลขกำไรลง และกำหนดระดับความมีสาระสำคัญทางการเงินจะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงให้มีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น

1.4.3 ต่อสมาคมผู้ตรวจสอบแห่งประเทศไทยและนักลงทุน

สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่สร้างเสริมวิชาชีพตรวจสอบภายในให้เป็นเลิศ ด้วยการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้มีมาตรฐานทัดเทียมสากล เนื่องจากการตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจสอบภายในที่ดี มีจริยธรรม จะส่งผลให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จและนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติได้ ดังนั้นสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทยต้องพิจารณาถึงคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนองค์กร โดยช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk) การควบคุม (Control) และกระบวนการกำกับดูแล (Governance Process) อย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ โดยการพิจารณาเพิ่มถึงปัจจัยบางประการที่ผู้สอบบัญชีให้ความสนใจในการประเมินคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน อันได้แก่ ความรู้และความสามารถของผู้ตรวจสอบภายในและความเที่ยงธรรม ที่จะส่งผลต่อคุณภาพกำไรหรือคุณภาพของรายงานทางการเงิน ซึ่งนักลงทุนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เช่นนี้แล้ว กรณีอื้อฉาวทางการเงินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีคุณภาพก็จะไม่มีให้เห็นอีกต่อไป

1.4.4 ต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบต้องหันมาให้ความสนใจคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่กำหนดโดยผู้สอบบัญชีภายนอกด้วย ได้แก่ ความรู้ความสามารถของผู้ตรวจสอบภายใน และความเที่ยงธรรม รวมถึงหาวิธีปรับปรุงหน่วยงานให้ดีขึ้น เนื่องจากหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างหนึ่งคือ การสอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้อง และเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ ซึ่งมักจะใช้ผลงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในในการประเมินผล อีกทั้งหากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพยังทำให้คณะกรรมการตรวจสอบเกิดความมั่นใจในผลการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างเต็มที่อีกด้วย

1.4.5 ต่อบริษัท

จากงานวิจัยของ Felix, Gramling and Maletta (2001) และ Prawitt, Sharp and Wood (2008) พบว่า หากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพจะทำให้บริษัทลดค่าสอบบัญชีลงได้ แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในหน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพ นอกจากจะทำให้คุณภาพกำไรดีขึ้นเพื่อตอบสนองการกำกับดูแลที่ดีและทำให้นักลงทุนเกิดความมั่นใจในรายงานทางการเงินแล้วยังช่วยองค์กรลดค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีได้อีกด้วย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การตรวจสอบภายในถือเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในกระบวนการกำกับดูแลและการควบคุมภายในของบริษัท (Anderson, Fransis and Stokes, 1993 อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) โดยสมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (The Institute of Internal Auditors: IIA) กำหนดว่าการตรวจสอบภายในเป็นหนึ่งในสี่องค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของการกำกับดูแลควบคู่ไปกับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีภายนอก ซึ่งหนังสือทางวิชาการหลายเล่มที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลก็มีการรวมการตรวจสอบภายในเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Skousen, Glover and Prawitt, 2005; NCFRR and Treadway, 1987) โดยความต้องการในความโปร่งใสของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีภายนอก และหน่วยงานตรวจสอบภายใน อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการกำกับดูแลก็เพิ่มสูงขึ้น (Gramling, Maletta, Schneider and Church, 2004) สำหรับประเทศไทยเอง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีคณะกรรมการตรวจสอบด้วย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี² (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) โดยงานวิจัยหลายงานพบว่า การตรวจสอบภายในมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกำกับดูแล รวมไปถึงผลการดำเนินงานของบริษัทและคุณภาพของรายงานทางการเงินอีกด้วย (Gramling, Maletta, Schneider and Church, 2004)

การกล่าวถึงการตรวจสอบภายในไม่ได้ถือเป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใดในปัจจุบัน ทว่าโลกได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบภายในมานานแล้วและยังให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เช่น หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ล้มละลายของ WorldCom และ Enron สหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมาย Sarbanes – Oxley Act 2002 โดยบังคับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการตรวจสอบไปทั่วโลก นอกจากนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลต่าง ๆ เช่น ตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงสมาคมทางวิชาชีพ ได้มีการออกกฎหมาย

² ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแบบประเมินตนเอง เรื่องการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีปี 2555 ในข้อที่ 90 เรื่องระบบควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน ซึ่งตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่กำหนดให้ควรมีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในที่วางไว้เพื่อรายงาน คณะกรรมการ และมีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานตรวจสอบภายในมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งล้วนส่งผลให้กระบวนการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2551) รวมถึงในประเทศไทยเองก็เช่นกัน หลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีคณะกรรมการตรวจสอบ (จันทนา สาขากร และคณะ, 2556)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน

การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ถือว่ามีความสำคัญมากภายใต้บทบาทการสนับสนุนองค์กร โดยช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk) การควบคุม (Control) และกระบวนการกำกับดูแล (Governance Process) อย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบทางการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติการ การตรวจสอบการบริหาร การตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด การตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการตรวจสอบพิเศษ (จันทนา สาขากร และคณะ, 2556)

โดยจะเห็นได้ว่าการตรวจสอบภายในไม่ได้เฉพาะเจาะจงแค่การตรวจสอบทางการเงิน แต่รวมไปถึงการตรวจสอบอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัท ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของงานตรวจสอบภายในเกิดขึ้นมาจากความคาดหวังในบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน เช่น เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร เจ้าหนี้ นักลงทุน พนักงาน นักวิเคราะห์ และส่วนราชการ แต่หากเป็นธุรกิจเจ้าของคนเดียวที่สามารถดูแลและบริหารงานได้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากผู้อื่น จะไม่เห็นความสำคัญของการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน โดยงานตรวจสอบภายในจะได้รับความสนใจก็ต่อเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น และต้องการหาว่าเกิดจากสาเหตุใด และใครควรเป็นผู้รับผิดชอบ (ศิลปพร ศรีจันเพชร (บรรณาธิการ), 2548)

สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย (2551) ได้กำหนดว่างานการตรวจสอบภายในนั้นจำกัดขอบเขตอยู่ที่การทดสอบและการประเมินความเสี่ยงพอ ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในองค์กร ตลอดจนคุณภาพของการปฏิบัติงานในทุกกิจกรรม ดังนั้นขอบเขตการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน จึงมีดังนี้

1. สอบทานและรายงานความเชื่อถือได้และความครบถ้วนของข้อมูลทางการเงิน การปฏิบัติงาน ตลอดจนวิธีการที่ใช้ในการวินิจฉัยและวัดผล
2. สอบทานระบบงานที่มีผลกระทบที่สำคัญต่อการดำเนินงานและการรายงาน ว่าได้มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน ระเบียบปฏิบัติที่วางไว้ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. สอบทานความเหมาะสมของการเก็บรักษาทรัพย์สิน และทดสอบว่าทรัพย์สินนั้นมีอยู่จริง
4. ประเมินว่าการใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
5. สอบทานการดำเนินงานหรือแผนงานเพื่อให้แน่ใจว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ และมีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

ถึงแม้ว่าการให้ความสนใจกับการตรวจสอบภายในจะมีมานานแล้วและถูกให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงกลไกการควบคุมของการตรวจสอบภายใน ที่เกิดความล้มเหลวในการระบุและตรวจพบปัญหา และไม่มีหลักฐานมายืนยันปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วที่ ยกตัวอย่างเช่น การล้มละลายของ Parmalat ซึ่งเป็นบริษัทในอุตสาหกรรมอาหารยักษ์ใหญ่ของโลก โดยสาเหตุการล้มละลายหนึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีประสิทธิผลและไม่ทันเวลาเช่นเดียวกับกรณีของ Enron และกรณีอื่นอีกหลายทางการเงินอื่น ๆ ในอังกฤษและอเมริกา (Melis, 2005) จึงเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์หนึ่งถึงคุณภาพงานตรวจสอบภายใน อีกทั้งจากงานวิจัยของ Ahmed and Shil (2013) ที่ทำการศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในกับการปกป้องนักลงทุน พบว่านักลงทุนกลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 89 มีความรู้สึกว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในและผู้บริหารทางการเงินและการบัญชีไม่มีความเป็นอิสระและไม่มีประสิทธิผล ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่ได้รับการปกป้องอย่างสูงสุด นี่จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีประสิทธิผล ถึงแม้องค์กรใดจะมีหน่วยงานตรวจสอบภายในก็ตาม แต่หากไม่มีคุณภาพแล้วอาจทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ยากขึ้น ดังยืนยันได้จาก Davidson, Goodwin-Stewart and Kent (2005) ที่พบว่าคุณภาพงานตรวจสอบภายในมีความสำคัญกว่าการมีตัวตนอยู่ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการสมัครใจให้มีหน่วยงานตรวจสอบภายในและการลดระดับลงของรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accrual) รวมไปถึง Ege (2014) ที่พบว่า หากหน่วยงานตรวจสอบภายในไม่มีคุณภาพแล้วจะทำให้การบริหารงานของผู้บริหารเกิดความผิดพลาดอีกด้วย

โดยข้อกำหนดทางด้านการตรวจสอบภายในตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกประกาศไว้ กำหนดให้ให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้บังคับให้บริษัทต้องจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นเอง ดังนั้นหากบริษัทไม่ประสงค์ที่จะจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในก็สามารถทำได้ แต่ต้องใช้บริการ

การตรวจสอบภายในจากองค์กรภายนอก (Outsourcing) ³ อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ทำการกำหนดขอบเขตการศึกษาเพียงเฉพาะหน่วยงานการตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทเท่านั้น

งานวิจัยหลายงานนิยามวัดคุณภาพงานตรวจสอบภายในโดยอ้างอิงจากมาตรฐานการสอบบัญชีภายนอก (Prawitt, Smith and Wood, 2009; Lin, Pizzini, Vargus and Bardhan, 2011; Pizzini, Lin, Vargus and Ziegenfuss, 2011) ได้แก่ มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน และกำหนดคุณภาพของงานตรวจสอบภายในไว้ในเชิงความรู้ความสามารถ (Competence) และความเที่ยงธรรม (Objectivity) ของผู้ตรวจสอบภายใน ⁴ ดังตารางสรุปปัจจัยที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพงานตรวจสอบภายใน ซึ่งงานวิจัยนี้เชื่อว่าตัววัดที่ใช้วัดคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในโดยใช้มาตรฐานการสอบบัญชี นอกจากจะทำให้ผู้สอบบัญชีเชื่อมั่นในคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในแล้ว จะทำให้นักลงทุนเชื่อมั่นถึงคุณภาพได้อีกด้วย เนื่องจากผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานทางการเงิน หากรายงานทางการเงินมีคุณภาพสูงก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ โดยข้อมูลในรายงานทางการเงินจะต้องเป็นข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (IASB, 2013; แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552)) โดยปัจจัยด้านต่าง ๆ สามารถอธิบายความได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1

ปัจจัยที่ใช้วัดคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายใน	ตัววัด
ความรู้ความสามารถ (Competence)	ประสบการณ์ (Experience)
	การรับรอง (Certification)
	การอบรม (Training)
ความเที่ยงธรรม (Objectivity)	สายงานบังคับบัญชา (Reporting line)

³ ในกรณีที่บริษัทไม่ประสงค์ที่จะจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นในองค์กรเนื่องจากมีนโยบายที่จะบริหารจำนวนพนักงานให้อยู่ในระดับต่ำ หรือควบคุมต้นทุนในการตรวจสอบภายในไม่ให้อยู่ในระดับสูง เนื่องจากองค์กรมีขนาดเล็ก หรือบริการตรวจสอบภายในที่มีอยู่ไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ยังไม่มีความพร้อมในการให้บริการในบางเรื่อง เนื่องจากขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง กรณีเช่นนี้กิจการอาจใช้วิธีการทำสัญญาจ้างเหมาบริการตรวจสอบภายในจากบุคคลภายนอกซึ่งมีใช้พนักงานขององค์กร โดยอาจทำได้ 2 รูปแบบคือ การใช้บริการเต็มรูปแบบ หรือการใช้บริการเฉพาะเรื่องก็ได้ (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2551)

⁴ อ้างอิงมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ข้อ ก5-ก9

1. ด้านความรู้ความสามารถ (Competence)

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ได้ให้คำจำกัดความว่า ความรู้ความสามารถของหน่วยงานตรวจสอบภายใน⁵ หมายความว่า ความรู้ความสามารถของหน่วยงานตรวจสอบภายใน หมายถึง การบรรลุผลและการดำรงไว้ซึ่งความรู้และทักษะของหน่วยงานในภาพรวมในระดับที่ถูกกำหนดไว้เพื่อให้การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นไปอย่างพวกเพียรและเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องมีความรู้ ความชำนาญในมาตรฐานการปฏิบัติงานของวิชาชีพตรวจสอบภายใน ทักษะ และความรู้ความสามารถอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ หากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีความรู้ความสามารถตามที่มาตรฐานกำหนด อาจถือได้ว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพ โดยวัดวัดความรู้ความสามารถ (Competence) วัดได้ดังนี้

1.1 ประสบการณ์ (Experience) ซึ่งมาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดว่า ผู้ตรวจสอบภายในควรมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบ หากประสบการณ์ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีสูง คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในก็จะสูงเช่นกัน โดยวัดจากจำนวนปีประสบการณ์การตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

1.2 การรับรอง (Certification) ซึ่งมาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดว่า ผู้ตรวจสอบภายในควรมีความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของกิจการและแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเมินได้จาก หากหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาต ถือว่าเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับรายงานทางการเงิน ซึ่งแทนค่าด้วย 1 หากไม่มีให้แทนค่าด้วย 0 เช่นนี้แล้วให้ถือว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพ

1.3 การอบรม (Training) ซึ่งมาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดว่า ผู้ตรวจสอบภายในควรได้รับการฝึกอบรมทางเทคนิคที่เพียงพอ อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาว่าคุณภาพกำไรซึ่งเกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงิน ดังนั้น หากมีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินหรือการตรวจสอบภายใน ให้แทนค่าด้วย 1 หากไม่มีให้แทนค่าด้วย 0 เนื่องจากการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในจะสะท้อนคุณภาพกำไรมากที่สุด เช่นนี้แล้วจะถือว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพ

2. ด้านความเที่ยงธรรม (Objectivity)

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ได้ให้คำจำกัดความ “ความเที่ยงธรรม” ไว้ว่า⁶ ความเที่ยงธรรม หมายถึง ความสามารถที่จะ

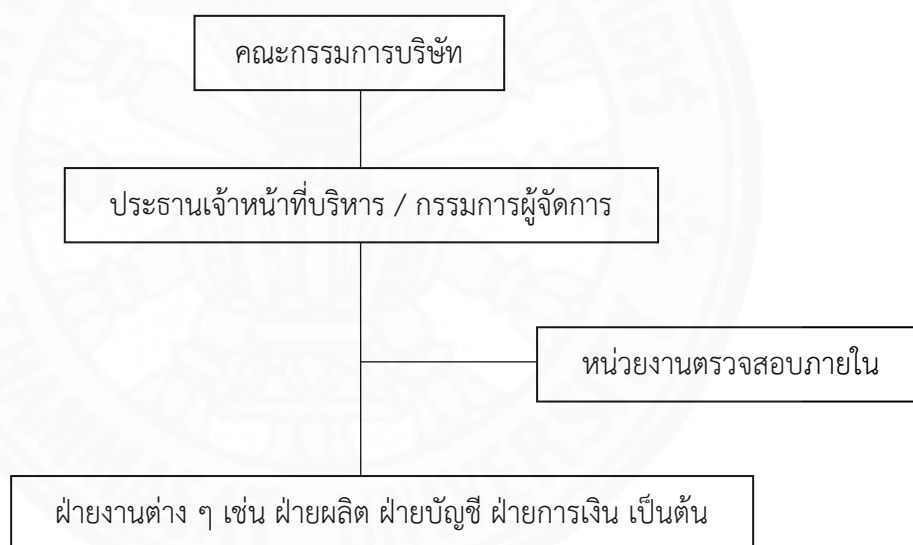
⁵ อ้างอิงมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ข้อ ก8

⁶ อ้างอิงมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ข้อ ก7

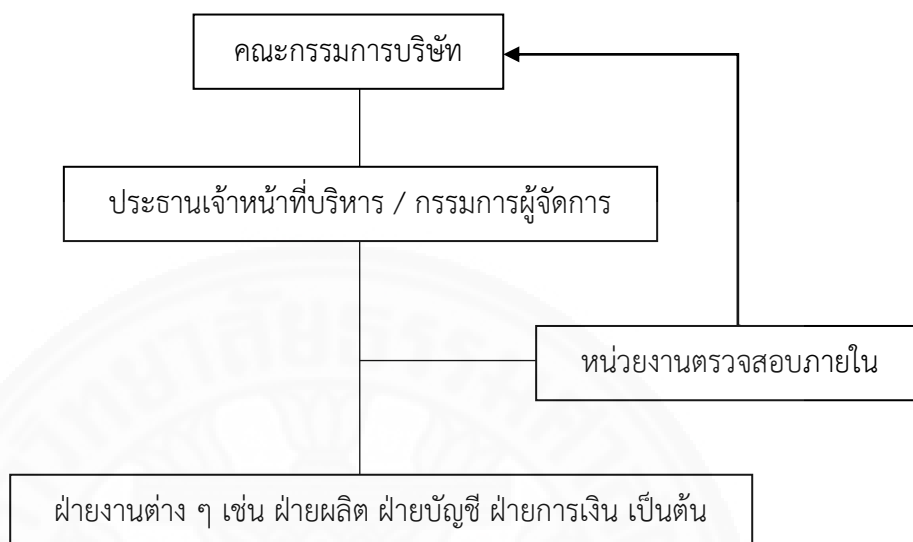
ปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้โดยไม่มีความลำเอียง ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรืออิทธิพลที่ไม่เหมาะสมจากผู้อื่นในการครอบงำดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่วัดจากสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (การรายงานต่อใคร)

สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย (2551) กล่าวว่า การที่จะจัดวางหน่วยงานตรวจสอบภายในไว้ในระดับใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์กรว่าจะให้ความสำคัญกับงานตรวจสอบภายในมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องอยู่ในระดับที่สูงเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบได้อย่างเต็มที่ โดยการจัดรูปแบบขององค์กรและลำดับการบังคับบัญชาจะขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจ ขนาดองค์กร ความซับซ้อนของงาน ตลอดจนวัตถุประสงค์และขอบเขตของการตรวจสอบภายใน ซึ่งอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันดังนี้

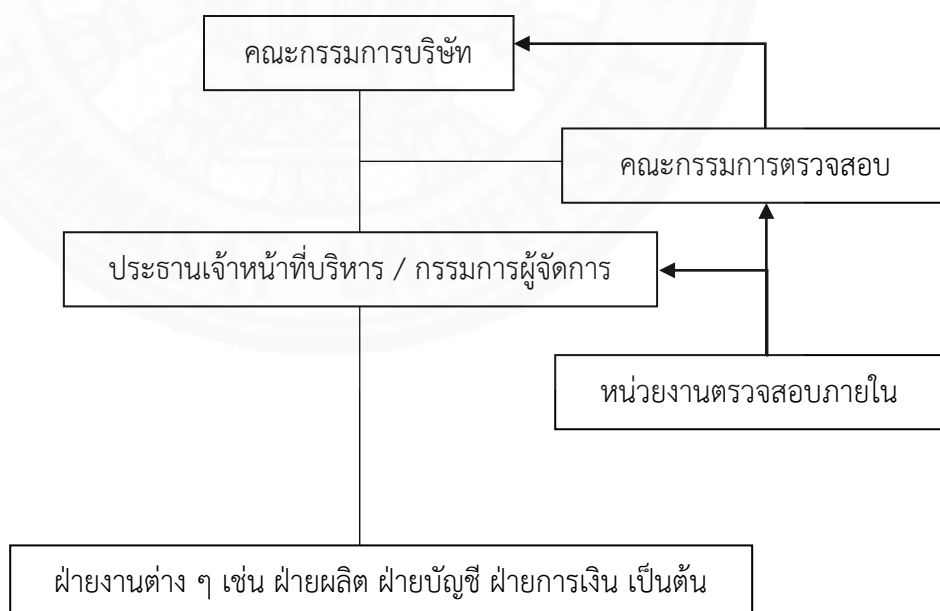
ภาพที่ 2.1 รูปแบบขององค์กรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ภาพที่ 2.2 รูปแบบขององค์กรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานด้านการบริหารต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือกรรมการผู้จัดการ และรายงานด้านการตรวจสอบต่อคณะกรรมการบริษัท

ภาพที่ 2.3 รูปแบบขององค์กรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานด้านการบริหารต่อประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือกรรมการผู้จัดการ และรายงานด้านการตรวจสอบต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

ดังนั้นแล้ว ตามคำนิยามของมาตรฐานการสอบบัญชีที่ว่า ความเที่ยงธรรม หมายถึง ความสามารถที่จะปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้โดยไม่มีความลำเอียง ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือ อิทธิพลที่ไม่เหมาะสมจากผู้อื่นในการครอบงำดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ หากโครงสร้างของ หน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบถือว่ามีความ เที่ยงธรรม ให้แทนค่าด้วย 1 หากรายงานให้กับผู้บริหารถือว่าไม่มีความเที่ยงธรรมเกิดขึ้น จึงให้แทน ค่าด้วย 0

ดังนั้นปัจจัยที่ทำให้หน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน มีดังนี้

1. ประสบการณ์ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Experience)
2. การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Certification)
3. การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Training)
4. สายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Report line)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร

คุณภาพกำไร (Earnings quality) มีนิยามที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ คุณภาพกำไรในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น มองกำไรในแง่ของหลักการบัญชีที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ตัวเลขกำไร มองกำไรในแง่ของความสามารถของกำไรในการเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดที่จะสามารถ นำไปจัดสรรได้ เป็นต้น (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

Dechow, Ge and Schrand (2010) (อ้างถึงในสัจจวัฒน์ จันทร์หอม และศิลปพร ศรีจันทพร, 2554) ได้สรุปคุณภาพกำไรว่า คุณภาพกำไรที่สูงกว่าย่อมให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ สำคัญของผลการดำเนินงานของบริษัทได้มากกว่า และต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ โดย ลักษณะสำคัญของคุณภาพกำไรมี 3 ประการดังนี้

1. คุณภาพกำไรจะขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของข้อมูล
2. คุณภาพกำไรที่รายงานขึ้นอยู่กับว่าตัวเลขกำไรดังกล่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานด้านการเงินหรือไม่
3. คุณภาพกำไรจะถูกกำหนดจากทั้งความเกี่ยวข้องกับการผลการดำเนินงานด้านการเงิน ต่อการตัดสินใจและความสามารถของระบบบัญชีที่จะวัดผลการดำเนินงาน

ดังนั้นคุณภาพกำไรไม่ได้มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเพียงเพื่อการวิเคราะห์และประเมิน มูลค่าหุ้นเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ในการตัดสินใจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลการดำเนินงานด้านการเงิน

อีกด้วย โดยคุณภาพกำไรในงานวิจัยนี้จะถูกให้คำนิยามว่า เป็นขอบเขตที่กำไรที่รายงานบนงบกำไรขาดทุนแตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น

สัจจวัฒน์ จันทรหอม และศิลปพร ศรีจันเพชร (2554) ได้สรุปเกี่ยวกับตัววัดคุณภาพกำไรไว้ว่า ตัววัดคุณภาพกำไรในงานวิจัยต่าง ๆ นิยมวัดคุณภาพกำไรโดยแบ่งเป็น ตัวแทนของคุณภาพกำไรที่ใช้วัดออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

1. คุณสมบัติของกำไร ได้แก่ ความมีเสถียรภาพของกำไร รายการคงค้างเกินปกติ ความสม่ำเสมอในแนวโน้มของกำไร ความไม่สมมาตรด้านเวลาในการรับรู้รายการกำไรและรายการขาดทุนทันเวลา และการบรรลุเป้าหมายกำไร

2. การตอบสนองของนักลงทุนต่อข้อมูลกำไรและ

3. ข้อบ่งชี้ภายนอกที่สื่อถึงความผิดพลาดของการจัดทำข้อมูลกำไร

โดยงานวิจัยนี้จะทำการศึกษาเพียงตัวแทนของคุณภาพกำไรที่สะท้อนความต้องการของผู้ใช้งานวิจัยเท่านั้น อันได้แก่

1. รายการคงค้างเกินปกติ (Abnormal Accrual) และ

2. ข้อบ่งชี้ภายนอกที่สื่อถึงความผิดพลาดของการจัดทำข้อมูลกำไร โดยพิจารณาจากข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน (Earnings misstatements)

โดยคุณภาพกำไรที่จะนำมาศึกษาดังกล่าวข้างต้นพิจารณาจากความต้องการของผู้ใช้งานวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้สอบบัญชี

ซึ่งเป็นผู้ใช้งานของผู้ตรวจสอบภายในมีความต้องการที่จะใช้ตัวเลขกำไรก่อนภาษีเงินได้ ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญของความผิดพลาดในรายงานทางการเงิน (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 เรื่อง ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี) ดังนั้นตัวเลขกำไรจึงต้องเป็นตัวเลขที่มีคุณภาพ⁷ โดยกำไรที่รายงานบนงบกำไรขาดทุนต้องไม่แตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงไม่ต้องการที่จะให้เกิดการตกแต่งกำไรขึ้น งานวิจัยนี้จะใช้รายการคงค้างที่เกินปกติ ซึ่งสะท้อนคุณภาพกำไรจากการตกแต่งกำไรมากที่สุด อีกทั้งยังสะท้อนคุณภาพกำไรได้อีกด้วย

2. นักลงทุน

Barragato and Markelevich (2008) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพกำไรเป็นสิ่งที่ผู้ใช้งบการเงินให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากตัวเลขกำไรถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจกิจกรรมทาง

⁷ คุณภาพกำไรในงานวิจัยนี้จะถูกให้คำนิยามว่า เป็นขอบเขตที่กำไรที่รายงานบนงบกำไรขาดทุนแตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น

เศรษฐกิจ หากคุณภาพกำไรต่ำจะทำให้นักลงทุนตัดสินใจผิดพลาดและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยคุณภาพกำไรหนึ่งที่นักลงทุนต้องการคือ รายการคงค้างเกินปกติต้องต่ำเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงานของบริษัทที่แท้จริง (Dechow, Sloan and Sweeney, 1995) และต้องไม่เกิดข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน หากเกิดข้อผิดพลาดย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพกำไรที่ต่ำ เนื่องจากกำไรที่รายงานบนงบกำไรขาดทุนแตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น

โดยคุณภาพกำไรในแต่ละมุมมองมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 รายการคงค้างเกินปกติ (Abnormal Accrual)

รายการคงค้างเกินปกติเป็นรายการที่บันทึกไว้ตามเกณฑ์คงค้างตามหลักการบัญชีที่กล่าวไว้ว่า งบการเงินจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์คงค้างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานทางการเงิน ภายใต้เกณฑ์คงค้าง รายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีจะรับรู้เมื่อเกิดขึ้นมิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด โดยรายการต่าง ๆ จะบันทึก และแสดงในงบการเงินตามงวดที่เกี่ยวข้อง งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างนอกจากจะให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับรายการค้าในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับและจ่ายเงินสดแล้ว ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายเป็นเงินสดในอนาคต และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะได้รับเป็นเงินสดในอนาคตด้วย ดังนั้น งบการเงินจึงสามารถให้ข้อมูลรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีในอดีตซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552)) ดังนั้นมูลค่ารายการคงค้างรวมจึงเกิดจากผลต่างระหว่างกำไรของบริษัทและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ดังสมการ

$$TA_t = NI_t - CFO_t$$

โดยที่	TA_t	คือ รายการคงค้างโดยรวมในงวดบัญชีที่ t
	NI_t	คือ ผลกำไรของบริษัทหักรายการพิเศษในงวด t
	CFO_t	คือ กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานของบริษัทในงวดที่ t

โดยรายการคงค้างที่งานวิจัยนี้จะทำการพิจารณาคือรายการคงค้างตามการควบคุมของผู้บริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 รายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติ (Non-discretionary accruals) คือรายการคงค้างที่เกิดขึ้นตามสถานะเศรษฐกิจและการดำเนินธุรกิจตามปกติ ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้

1.2 รายการคงค้างจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) คือรายการคงค้างที่เกิดจากการตกแต่งตัวเลขโดยผู้บริหาร

ดังนั้นรายการคงค้างรวมจึงเกิดจาก

$$TA_t = DA_t + NDA_t$$

โดยที่ TA_t คือ รายการคงค้างโดยรวมในงวดบัญชีที่ t
 DA_t คือ รายการคงค้างที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร
 NDA_t คือ รายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ

โดยการหารายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติ (Non-discretionary accruals) งานวิจัยนี้เลือกใช้แบบจำลองของ Modified Jones (1995) (Dechow, Sloan and Sweeney, 1995) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ทำการศึกษารายการคงค้างตามการควบคุมของผู้บริหาร และปรับปรุงแบบจำลองดังกล่าวเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงานมากขึ้นตามการศึกษาของ Kothari, Leone and Wasley (2005) เนื่องจากการวิจัยนี้สนใจผลการดำเนินงานของบริษัท คือตัวเลขกำไร จึงเพิ่มการควบคุมปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ หรือ ROA ด้วย เพื่อเพิ่มความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

$$\frac{TA_t}{A_{t-1}} = \alpha_0 + \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_t - \Delta REC_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_4 \left(\frac{NI_t}{A_{t-1}} \right) + \varepsilon_t$$

โดยที่ TA_t คือ รายการคงค้างโดยรวมในงวดบัญชีที่ t
 A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวมในงวดบัญชีที่ $t-1$
 ΔREV_t คือ รายได้จากการขายในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยรายได้ในงวดบัญชีที่ $t-1$
 ΔREC_t คือ ลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ $t-1$
 PPE_t คือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในงวดบัญชีที่ t
 NI_t คือ ผลกำไรของบริษัทหักรายการพิเศษในงวดบัญชีที่ t

2.2.2 ข้อบ่งชี้ภายนอกที่สื่อถึงความผิดพลาดของการจัดทำข้อมูลกำไร โดยพิจารณาจากข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน (Earnings misstatements)

ข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นตัววัดหนึ่งที่สามารถใช้วิเคราะห์คุณภาพกำไรได้ หากงบการเงินมีข้อผิดพลาดไม่ว่าจะเป็นข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นอย่างจงใจหรือไม่ก็ตาม จะทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือและอาจทำให้ผู้ใช้ข้อมูลตัดสินใจผิดพลาดได้ โดยการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นสามารถสรุปได้เพียง 3 กรณีคือ

1. กรณีข้อผิดพลาดกระทบงบแสดงฐานะการเงินเพียงงบเดียว
2. กรณีข้อผิดพลาดกระทบงบกำไรขาดทุนเพียงงบเดียว
3. กรณีข้อผิดพลาดกระทบทั้งงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน

โดยข้อผิดพลาดที่งานวิจัยนี้ให้ความสนใจคือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในงบใดก็ตาม และกระทบกับตัวเลขกำไร⁸ (กระทบกับกำไรสะสม) เนื่องจากสะท้อนถึงคุณภาพกำไร อีกทั้งข้อผิดพลาดดังกล่าวจะต้องมีสาระสำคัญ ซึ่งทำให้บริษัทต้องปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ไม่รวมถึงข้อผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่กระทบต่อการตัดสินใจของนักลงทุน โดยหากบริษัทไม่มีการปรับปรุงกำไรสะสมย้อนหลังให้แสดงค่า 1 หากมีการปรับปรุงย้อนหลังให้แสดงค่า 0

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร

มีหลายงานวิจัยที่สนับสนุนว่า การตรวจสอบภายในช่วยให้คุณภาพของรายงานทางการเงินดีขึ้นได้ เช่น การสื่อสารของผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะอคติเมื่อการตัดสินใจดังกล่าวยังไม่ได้ถูกตรวจสอบหรือได้รับการยืนยันโดยบุคคลที่สาม (Schwartz and Young, 2002 อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) หรือแม้แต่ผู้สอบบัญชีเองที่ต้องประเมินการตกแต่งกำไรของผู้บริหารเพื่อลดโอกาสที่ผู้บริหารจะทำการตกแต่งกำไรในไตรมาสที่ 4 (Brown and Pinello, 2007 อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) เป็นต้น ดังนั้นแรงจูงใจเหล่านี้ถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารแสดงกำไรที่ถูกต้องในรายงานทางการเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพกำไรที่ดี

ในมุมมองของการกำกับดูแลซึ่งการตรวจสอบภายในเป็นหนึ่งในสิ่งประกอบพื้นฐานสำคัญ ถึงแม้ว่าจะมีหลักฐานน้อยนิดที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร แต่จากการศึกษาของ Gramling, Maletta, Schneider and Church (2004) ชี้ให้เห็นว่าการตรวจสอบภายในมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกำกับดูแล รวมไปถึงคุณภาพของรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทอีกด้วย รวมถึง Mercer (2004) และ Elliott and Jacobson (1994) ก็พบว่า ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบภายในจะมีประโยชน์ต่อนักลงทุนในการประเมินความเชื่อถือได้ของข้อมูลของบริษัท อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงของข้อมูลและเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนในการตัดสินใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความเสี่ยงโดยรวมของบริษัทอีกด้วย นอกจากนี้ Holt and DeZoort (2009) ที่พบว่าความโปร่งใสของหน่วยงานตรวจสอบภายในจะกระทบกับความเชื่อมั่นของนักลงทุนและการตัดสินใจ ดังนั้นนักลงทุนจึงคาดหวังให้การกำกับดูแลเป็นไปได้ด้วยดีจากการสอดส่องและตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายในให้รายงานทางการเงินที่ออกมา

⁸ ไม่รวมถึงการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี

ความถูกต้อง น่าเชื่อถือและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด ดังนั้นการที่มีหน่วยงานตรวจสอบภายในในบริษัทน่าจะทำให้กำไรมีคุณภาพ

Schneider and Wilner (1990) (อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) พบว่าไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายในหรือการตรวจสอบภายนอกก็สามารถยับยั้งความผิดปกติในรายงานทางการเงินที่หมิ่นเหม่หรือคาบเส้นได้ (Aggressive financial reporting) ซึ่งความผิดปกติดังกล่าวไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายในหรือการตรวจสอบภายนอก อีกทั้งงานวิจัยของ Fadzil, Haron and Jantan (2005) พบว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพจะมีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อคุณภาพของการสอดส่อง ดูแล ติดตามผลระบบการควบคุมภายใน และ Zain, Subramaniam and Goodwin (2004) ยังพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในมักจะทุ่มเทให้กับ การตรวจสอบรายงานทางการเงินมากกว่า หากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีสัดส่วนของผู้ตรวจสอบภายในที่มีประสบการณ์ในสายงานการบัญชีและการตรวจสอบ อีกทั้งยังพบว่าผู้ตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพมีแนวโน้มที่จะตรวจพบและป้องกันทุจริตได้มากกว่าอีกด้วย (Beasley, Carcello, Hermanson, and Lapides, 2000; KPMG Peat Marwick, 1999, อ้างถึงใน Hutchison and Zain, 2009) รวมไปถึง Asare, Davidson และ Gramling (2003) (อ้างถึงใน Hutchison and Zain, 2009) ยังพบอีกว่า ผู้ตรวจสอบภายในจะเพิ่มชั่วโมงการตรวจสอบมากขึ้นเมื่อพบว่าผู้บริหารมีแรงจูงใจที่จะแสดงข้อมูลรายงานทางการเงินผิดพลาด ดังนั้นจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปให้เห็นได้ว่า การตรวจสอบภายในมีบทบาทอย่างยิ่งในการลดพฤติกรรมของผู้บริหารที่ใช้แนวทางบัญชีที่หมิ่นเหม่หรือคาบเส้น (Aggressive accounting) โดยหากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพ การทำการใด ๆ ในแนวทางที่ไม่สมควรของผู้บริหารต่อรายงานทางการเงินก็ยิ่งลดลง ซึ่งสะท้อนคุณภาพกำไรที่ดีขึ้น

ดังนั้นหากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพสูงก็จะเป็นหน่วยงานที่มีความโปร่งใส คอยตรวจสอบ สอดส่องดูแลองค์กร มีแนวโน้มที่จะตรวจพบความผิดปกติในการตัดสินใจของผู้บริหารได้ อีกทั้งยังช่วยปรับปรุงรายงานทางการเงิน ยับยั้งโอกาสที่จะสร้างความเสียหายต่อรายงานทางการเงินได้ สรุปได้ว่าหากคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในมีสูง คุณภาพกำไรก็ควรจะสูงตามด้วยเช่นกัน

โดยงานวิจัยนี้ประเมินคุณภาพกำไร 2 รูปแบบ ได้แก่

2.3.1 คุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและรายการคงค้างเกินปกติ

หน้าที่อย่างหนึ่งของหน่วยงานตรวจสอบภายในคือ การสอบทานและรายงานความเชื่อถือได้และความครบถ้วนของข้อมูลทางการเงิน (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2551) ดังนั้นหน่วยงานตรวจสอบภายในย่อมต้องตรวจพบความผิดปกติของรายงานทางการเงิน อันเกิดจากรายการคงค้างเกินปกติ เช่น การตกแต่งกำไร โดยจากงานวิจัยของ Ebrahim (2001) พบว่าคุณภาพของงานตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร แสดงให้เห็นว่าหากการ

ตรวจสอบมีคุณภาพแล้วผู้บริหารจะตกแต่งกำไรน้อยลง อาจทำให้กำไรที่รายงานบนงบกำไรขาดทุนไม่แตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็นมากนัก รวมถึงจากการศึกษาของ Schneider and Wilner (1990) (อ้างถึงใน Prawitt, Smith and Wood, 2009) ที่พบว่าไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายในหรือการตรวจสอบภายนอกก็สามารถยับยั้งความผิดปกติในรายงานทางการเงินที่หมิ่นเหม่หรือคาบเส้นได้ (Aggressive financial reporting) และยังพบอีกว่าการยับยั้งความผิดปกตินี้ไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายในหรือการตรวจสอบภายนอก ดังนั้นเมื่อผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลแทนผู้ถือหุ้น ก็ควรจะต้องป้องกันไม่ให้เกิดการตกแต่งกำไรได้เช่นกัน อีกทั้งจากงานวิจัยของ Prawitt, Smith and Wood (2009) ที่ทำการศึกษาคูณภาพงานตรวจสอบภายในและการตกแต่งกำไรก็ยังพบว่าคุณภาพงานตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไรอีกด้วย

H1: ยิ่งหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพมาก ขนาดของรายการคงค้างเกินปกติจะยิ่งน้อยลง

2.3.2 คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในและข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน (Earnings misstatements)

Zain, Subramaniam and Goodwin (2004) พบว่า ผู้ตรวจสอบภายในมักจะทุ่มเทให้การตรวจสอบรายงานทางการเงินมากกว่า หากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีสัดส่วนของผู้ตรวจสอบภายในที่มีประสบการณ์ในสายงานการบัญชีและการตรวจสอบ ตรงตามขอบเขตอย่างหนึ่งของการตรวจสอบภายในคือ การสอบทานและรายงานความเชื่อถือได้และความครบถ้วนของข้อมูลทางการเงิน การปฏิบัติงาน ตลอดจนวิธีการที่ใช้ในการวินิจฉัยและวัดผล อีกทั้งระดับความมีสาระสำคัญที่งบการเงินจะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงมีสูงกว่าการสอบบัญชีจากผู้ตรวจสอบภายนอก ดังนั้นแล้วผู้ตรวจสอบภายในควรพบความผิดพลาดมากกว่า หากความผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงินถูกปรับในงบการเงินโดยผู้ตรวจสอบบัญชีภายนอก ย่อมแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในไม่มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน หากมีการแก้ไขข้อผิดพลาดจากผู้สอบบัญชี ย่อมแสดงให้เห็นว่า หากไม่แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวจะทำให้การตัดสินใจของนักลงทุนผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญด้วย อีกทั้งยังพบว่าผู้ตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพมีแนวโน้มที่จะตรวจพบและป้องกันทุจริตได้มากกว่าอีกด้วย (Beasley, Carcello, Hermanson and Lapides, 2000; KPMG Peat Marwick, 1999, อ้างถึงใน Hutchison and Zain, 2009) ดังนั้นหากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพ การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังย่อมต้องไม่เกิดขึ้น เนื่องจากหน่วยงานตรวจสอบภายในมีระดับความมีสาระสำคัญที่งบการเงินจะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงสูงกว่าผู้สอบบัญชี ได้สมมติฐานว่า

H2: หน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพ ไม่มีโอกาสในการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้น

2.4 ตัวแปรควบคุมที่ใช้สำหรับการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร จึงได้สมมติฐานทั้งสิ้น 2 สมมติฐาน ได้แก่

H1: ยิ่งหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพมาก ขนาดของรายการคงค้างเกินปกติจะยิ่งน้อยลง

H2: หน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพ ไม่มีโอกาสในการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้น

ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ควบคุมผลการวิจัยในแต่ละสมมติฐานจึงมีดังนี้

2.4.1 ตัวแปรควบคุมสำหรับสมมติฐานที่ 1 (รายการคงค้างเกินปกติ)

จากการทบทวนวรรณกรรมปัจจัยที่ส่งผลรายการคงค้างเกินปกติพบว่า ขนาดของบริษัท (Size) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรายการคงค้างเกินปกติ เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่ขึ้นก็ยิ่งมีความไม่เท่าเทียมของข้อมูลสูงขึ้นไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงใช้ดุลยพินิจของมากขึ้น (Chung, Firth and Kim, 2005; Wang, 2006) แต่ในขณะที่ Jiraporn, Kim and Mathur (2008) และ Uwuigbe and Peter (2014) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างขนาดของบริษัทและขนาดของคณะกรรมการบริษัท ต่อรายการคงค้างเกินปกติ

Rodríguez-Pérez and Hemmen (2010) พบว่าบริษัทจะทำการตกแต่งกำไรได้ยากขึ้นเมื่อบริษัทมีหนี้สินมากขึ้น ดังนั้นอัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Leverage or Debt to total assets Ratio) ยิ่งสูงขึ้นจะทำให้รายการคงค้างเกินปกติลดลง และศศิวิมล รุ่งแจ้งรังษี (2553) และ Jiraporn, Kim and Mathur (2008) ก็พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) และ รายจ่ายฝ่ายทุน (Capital expenditure divided by total sales) มีผลต่อรายการคงค้างเช่นกัน

นอกจากนี้ Jaggi, Leung and Gul (2009) พบว่า ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets) ส่งผลทำให้การรายการคงค้างเกินปกติลดลง ในขณะที่ Warfield, Wild and Wild (1995) พบว่าอัตราการเติบโตของบริษัท (Growth) มีผลทำให้รายการคงค้างเพิ่มขึ้น โดย Wang (2006) ได้เน้นย้ำเพิ่มเติมอีกว่า หากบริษัทมีผลการดำเนินงานขาดทุน (Loss) จะมีรายการคงค้างที่สูงขึ้นอีกด้วย

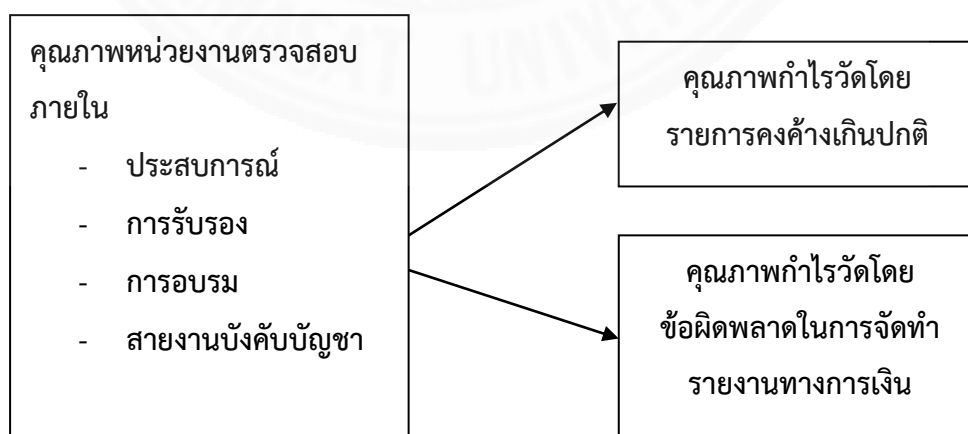
ดังนั้นตัวแปรควบคุมที่ใช้สำหรับสมมติฐานที่ 1 มีดังนี้ ขนาดของบริษัท (Size) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets) อัตราการเติบโตของบริษัท (Growth) การขาดทุน (Loss) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Leverage or Debt to total assets Ratio) รายจ่ายฝ่ายทุน (Capital expenditure divided by total sales) และขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Board Size)

2.4.2 ตัวแปรควบคุมสำหรับสมมติฐานที่ 2 (การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง (Restatement) ได้แก่ ขนาดของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการชำระหนี้และอัตราการเติบโตของบริษัท (Kinney and McDaniel 1989; DeFond and Jiambalvo 1991; Turner and Sennetti 2001) โดยตัววัดปัจจัยเหล่านี้สามารถวัดได้จาก อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Leverage or Debt to total assets) การขาดทุน (Loss) และอัตราการเติบโตของยอดขาย (Sales growth) นอกจากนี้ Chi and Sun (2014) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง (Restatement) ได้ทำการควบคุมการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังด้วยลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี หากเป็นสำนักงานสอบบัญชียักษ์ใหญ่ 4 อันดับ (BIG 4)⁹ จะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

2.5 กรอบงานวิจัย

ภาพที่ 2.4 กรอบงานวิจัย

⁹ บริษัทสอบบัญชีในกลุ่ม Big4 เป็นบริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ชั้นนำของโลก ประกอบด้วย 1.บริษัท ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด 2.บริษัท ดีลอยท์ ทูช โทมัส ไซยส สอบบัญชี จำกัด 3.บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไฮ สอบบัญชี จำกัด และ 4.บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด (เดิมชื่อบริษัท สำนักงาน เอ็นส์ แอนด์ ยัง จำกัด)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไร โดยทำการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 รวมทั้งสิ้นเป็นระยะเวลา 3 ปี ไม่รวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ (MAI) และบริษัทในอุตสาหกรรมการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจธนาคาร ธุรกิจการเงิน ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจประกันชีวิต และกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากงบการเงิน โครงสร้างทางการเงิน และการกำกับดูแลกิจการของกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีความแตกต่างจากธุรกิจทั่วไป สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่จะทำการศึกษาแบ่งออกเป็น 7 อุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่จะใช้ศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม¹⁰

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	49	11.45
ทรัพยากร	32	7.48
เทคโนโลยี	38	8.88
บริการ	93	21.73
สินค้าอุตสาหกรรม	82	19.16
สินค้าอุปโภคบริโภค	42	9.81
อสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง	92	21.50
รวม	428	100.00

¹⁰ ข้อมูลจาก <http://www.set.or.th/th/company/companylist.html> เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2558.

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายใน และคุณภาพกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนี้ จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วยงบการเงิน แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th) และฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ออนไลน์ (www.setsmart.com)

การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจะมีข้อกำหนดพื้นฐานในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. บริษัทหลักทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องมีปรากฏในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันทั้ง 3 ปี (พ.ศ. 2554-2556)
2. บริษัทหลักทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องมีตัวแปรที่จะใช้ศึกษาครบทุกตัวแปรในปีหนึ่ง ๆ
3. บริษัทหลักทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังใช้เพียง 2 ปี (พ.ศ. 2554-2555) เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังในปี 2556

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ตัวแปรต้น

3.3.1.1 ประสิทธิภาพของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

เป็นจำนวนปีประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดยเก็บข้อมูลจากรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ปี พ.ศ. 2554-2556

3.3.1.2 การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ข้อมูลจากรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ปี พ.ศ. 2554-2556

มีใบรับรองเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาต แทนค่าด้วย 1

ไม่มีใบรับรองเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาต แทนค่าด้วย 0

3.3.1.3 การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

เก็บข้อมูลจากรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ปี พ.ศ. 2554-2556

มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินหรือการตรวจสอบภายใน
แทนค่าด้วย 1

ไม่มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายใน
แทนค่าด้วย 0

3.3.1.4 สายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

เก็บข้อมูลจากรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ปี พ.ศ. 2554-2556

มีผู้บังคับบัญชาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท

แทนค่าด้วย 1

ไม่มีผู้บังคับบัญชาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท
หรือมีผู้บังคับบัญชาเป็นทั้งคณะกรรมการตรวจสอบและผู้บริหาร แทนค่าด้วย 0

3.3.2 ตัวแปรควบคุม

3.3.2.1 ตัวแปรควบคุมสำหรับสมมติฐานที่ 1 (รายการคงค้างที่เกิดจาก
ดุลยพินิจของผู้บริหาร)

(1) ขนาดของบริษัท (Size)

คำนวณจากลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม ($\ln(\text{total assets})$)
โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2556

(2) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on assets)

คำนวณจากการนำกำไรสุทธิไม่รวมรายการพิเศษสำหรับปีหารด้วย
สินทรัพย์รวม (Total assets) โดยมีการเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2556

(3) อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Leverage or Debt to
total assets Ratio)

คำนวณจากหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม โดยเก็บข้อมูลจาก
งบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2556

(4) การขาดทุน (Loss)

โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2556

บริษัทมีผลการดำเนินงานขาดทุน แทนค่าด้วย 1

บริษัทไม่มีผลการดำเนินงานขาดทุน แทนค่าด้วย 0

(5) อัตราการเติบโตของยอดขาย (Sales growth)

คำนวณจาก $(\text{Sales}_t - \text{Sales}_{t-1}) / \text{Sales}_{t-1}$ หรือยอดขายปีที่ t ลบด้วย
ยอดขายปีที่ $t-1$ และนำมาหารด้วยยอดขายปีที่ $t-1$ โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท
ปี พ.ศ. 2554-2556

(6) อัตราส่วนของหนี้สินต่อผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio)

คำนวณจากหนี้สินรวมหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2556

(7) รายจ่ายฝ่ายทุนต่อรายได้ (Capital expenditure divided by total sales)

คำนวณจาก $CFI_t / Sale_t$ หรือ เงินสดสุทธิจากการลงทุนปีที่ t (Net cash flow from investing) นำมาหารด้วยยอดขายปีที่ t โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2556

(8) ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Board Size)

เป็นข้อมูลจำนวนคณะกรรมการบริษัท (คน) โดยเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ปี พ.ศ. 2554-2556

3.3.2.2 ตัวแปรควบคุมสำหรับสมมติฐานที่ 2 (การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง)

(1) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on assets)

คำนวณจากการนำกำไรสุทธิไม่รวมรายการพิเศษสำหรับปีหารด้วยสินทรัพย์รวม (Total assets) โดยมีการเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2555

(2) อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Leverage or Debt to total assets Ratio)

คำนวณจากหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2555

(3) การขาดทุน (Loss)

โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2555

บริษัทมีผลการดำเนินงานขาดทุน แทนค่าด้วย 1

บริษัทไม่มีผลการดำเนินงานขาดทุน แทนค่าด้วย 0

(4) สำนักงานสอบบัญชี (Audit firm)

โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2555

บริษัทเลือกใช้สำนักงานสอบบัญชี BIG4¹¹ แทนค่าด้วย 1

บริษัทเลือกใช้สำนักงานสอบบัญชีอื่นใดที่ไม่ใช่ BIG4 แทนค่าด้วย 0

¹¹ สำนักงานสอบบัญชี BIG4 ได้แก่ 1.บริษัท ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอพีเอส จำกัด 2.บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทส์ ไซยยศ สอบบัญชี จำกัด 3.บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด และ 4.บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด (เดิมชื่อบริษัท สำนักงาน เอ็นส์ แอนด์ ยัง จำกัด)

3.3.3 ตัวแปรตาม

3.3.3.1 รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

เก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปีพ.ศ. 2554-2556 โดยในเบื้องต้นนี้จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของรายการคงค้างโดยรวมของบริษัทก่อน ซึ่งแสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$TA_t = NI_t - CFO_t$$

โดยที่ NI_t คือ กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษในงวดบัญชีที่ t

CFO_t คือ กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานในงวดบัญชีที่ t

การคำนวณรายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติ (Non-discretionary accruals) งานวิจัยนี้เลือกใช้แบบจำลองของ Modified Jones (1995) (Dechow, Sloan, Sweeney, 1995) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ทำการศึกษารายการคงค้างตามการควบคุมของผู้บริหาร และปรับปรุงแบบจำลองดังกล่าวเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงานมากขึ้นตามการศึกษาของ Kothari, Leone and Wasley (2005) เนื่องจากการวิจัยนี้สนใจผลการดำเนินงานของบริษัท คือ ตัวเลขกำไร จึงเพิ่มการควบคุมปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ หรือ ROA ด้วย เพื่อเพิ่มความแม่นยำมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มแรกนั้นจะต้องหาค่าสัมประสิทธิ์ (α) ของแต่ละอุตสาหกรรม โดยหาได้จากสมการดังนี้

$$\frac{TA_t}{A_{t-1}} = \alpha_0 + \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_t - \Delta REC_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_4 \left(\frac{NI_t}{A_{t-1}} \right) + \varepsilon_t$$

โดยที่ TA_t คือ รายการคงค้างโดยรวมในงวดบัญชีที่ t

A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวมในงวดบัญชีที่ $t-1$

ΔREV_t คือ รายได้จากการขายในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยรายได้ในงวดบัญชีที่ $t-1$

ΔREC_t คือ ลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ $t-1$

PPE_t คือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในงวดบัญชีที่ t

NI_t คือ กำไรสุทธิไม่รวมรายการพิเศษในงวดบัญชีที่ t

หลังจากได้ค่าสัมประสิทธิ์ (α) ของแต่ละอุตสาหกรรมแล้ว จะนำมาใช้ในการหารายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ (NDA_t) ของแต่ละบริษัทโดยแทนค่าสัมประสิทธิ์ (α) ในสมการดังนี้

$$NDA_t = \alpha_0 + \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_t - \Delta REC_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_4 \left(\frac{NI_t}{A_{t-1}} \right)$$

โดยที่ NDA_t คือ รายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติในงวดบัญชีที่ t

A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวมในงวดบัญชีที่ $t-1$

ΔREV_t คือ รายได้จากการขายในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยรายได้ในงวดบัญชีที่ $t-1$

ΔREC_t คือ ลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ $t-1$

PPE_t คือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในงวดบัญชีที่ t

NI_t คือ กำไรสุทธิไม่รวมรายการพิเศษในงวดบัญชีที่ t

เมื่อได้รายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ หรือรายการคงค้างที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการตกแต่งกำไร (NDA_t) ของแต่ละบริษัทแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการหารายการคงค้างที่เกิดจากความพยายามที่จะใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (DA_t) ของแต่ละบริษัทโดยนำมาหักออกจากรายการคงค้างรวมต่อสินทรัพย์รวม (Total accrual to total assets) ดังสมการ

$$DA_t = \left(\frac{TA_t}{A_{t-1}} \right) - NDA_t$$

โดยที่ NDA_t คือ รายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติในงวดบัญชีที่ t

A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวมในงวดบัญชีที่ $t-1$

DA_t คือ รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารในงวดบัญชีที่ t

ซึ่งรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารจะพิจารณาเพียงขนาด ไม่สนใจค่าบวกหรือลบ (ไม่สนใจทิศทาง)

3.3.3.2 การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

เก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท ปี พ.ศ. 2554-2555 โดยทำการพิจารณาว่ามีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังและกระทบกับกำไรสะสมหรือไม่ อย่างไรก็ตามข้อมูลการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจะเป็นข้อมูลการปรับย้อนหลังเพียงปี 2554-2555 เท่านั้น เนื่องจากในขณะที่ทำการศึกษา งบการเงินปี 2557 ยังไม่ออกประกาศสู่สาธารณะ ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังในปี 2556 ได้

ไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง แทนค่าด้วย 1

มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังและกระทบกับกำไรสะสม แทนค่าด้วย 0

3.4 ตัวแบบที่ใช้ในการวิจัย

จากการตั้งสมมติฐานที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ดังนี้

3.4.1 สมมติฐานที่ 1 ยิ่งหน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพมาก ขนาดรายการคงค้างเกินปกติจะยิ่งน้อยลง

$$ABS(DA_t) = \beta_0 + \beta_1 EXP_t + \beta_2 CER_t + \beta_3 TRAIN_t + \beta_4 REPORT_t + \beta_5 FSIZE_t + \beta_6 ROA_t + \beta_7 LEV_t + \beta_8 LOSS_t + \beta_9 SGROWTH_t + \beta_{10} DE_t + \beta_{11} CAPXR_t + \beta_{12} BSIZE_t + \varepsilon_t$$

โดยที่ $ABS(DA_t)$	คือ รายการคงค้างที่เกิดจากความพยายามที่จะใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในงวดบัญชีที่ t โดยพิจารณาเพียงขนาด ไม่สนใจค่าบวกหรือลบ (ไม่สนใจทิศทาง)
EXP_t	คือ ประสบการณ์ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในในงวดบัญชีที่ t
CER_t	คือ การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในในงวดบัญชีที่ t
$TRAIN_t$	คือ การอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ในงวดบัญชีที่ t
$REPORT_t$	คือ การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ในงวดบัญชีที่ t
$FSIZE_t$	คือ ขนาดของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
ROA_t	คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
LEV_t	คือ อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t

$LOSS_t$	คือ การขาดทุนของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
$SGROWTH_t$	คือ อัตราการเติบโตของยอดขายของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
DE_t	คือ อัตราส่วนของหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
$CAPXR_t$	คือ รายจ่ายฝ่ายทุนต่อรายได้ของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
$BSIZE_t$	คือ ขนาดของคณะกรรมการบริษัทของบริษัทในงวดบัญชีที่ t

3.4.2 สมมติฐานที่ 2 หน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพไม่มีโอกาสในการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้น

$$NORESTATE_t = \beta_0 + \beta_1 EXP_t + \beta_2 CER_t + \beta_3 TRAIN_t + \beta_4 REPORT_t + \beta_5 ROA_t + \beta_6 LEV_t + \beta_7 LOSS_t + \beta_8 AUDIT_t + \varepsilon_t$$

โดยที่ $NORESTATE_t$	คือ ไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ในงวดบัญชีที่ t
EXP_t	คือ ประสบการณ์ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ในงวดบัญชีที่ t
CER_t	คือ การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ในงวดบัญชีที่ t
$TRAIN_t$	คือ การอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ในงวดบัญชีที่ t
$REPORT_t$	คือ การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ในงวดบัญชีที่ t
ROA_t	คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
LEV_t	คือ อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
$LOSS_t$	คือ การขาดทุนของบริษัท ในงวดบัญชีที่ t
$AUDIT_t$	คือ สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทเลือกใช้บริการ ในงวดบัญชีที่ t

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปีพ.ศ. 2554-2556 หลังจากการเก็บข้อมูลของตัวแปรที่ได้กล่าวมาในบทที่ 3 ทำให้เหลือข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยคิดเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 469 และ 312 ตัวอย่าง สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนปีบริษัท สำหรับสมมติฐานที่ 1 (3 ปี)	จำนวนปีบริษัท สำหรับสมมติฐานที่ 2 (2 ปี)
จำนวนปีบริษัทของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งสิ้น ¹²	1,284	856
หัก จำนวนปีบริษัทที่ใช้บริการการตรวจสอบ ภายในจากองค์กรภายนอก ¹³	(252)	(168)
หัก จำนวนปีบริษัทที่ไม่พบข้อมูลของหัวหน้า หน่วยงานตรวจสอบภายในและข้อมูลงบการเงิน บริษัท	(563)	(376)
รวม จำนวนปีบริษัทของบริษัทที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยคงเหลือทั้งสิ้น	469	312

¹² กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งสิ้น 428 บริษัท (ดูตารางที่ 3.1) ใช้ข้อมูลทั้งสิ้น 3 ปี สำหรับสมมติฐานที่ 1 ได้ปีบริษัทเท่ากับ 1,284 ปีบริษัท (428x3) และใช้ข้อมูลทั้งสิ้น 2 ปี สำหรับสมมติฐานที่ 2 ได้ปีบริษัทเท่ากับ 856 ปีบริษัท (428x2)

¹³ บริษัทที่ทำการว่าจ้างองค์กรภายนอกเพื่อการตรวจสอบภายในมีทั้งสิ้น 84 บริษัท จาก 428 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 19.63 (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก)

จากกลุ่มตัวอย่างข้างต้นนำมาซึ่งข้อสรุปของผลการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

4.1.1 ตัวแปรเชิงปริมาณ

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรโดยใช้ตัววัดรายการคงค้างเกินปกติและการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ประกอบด้วย รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นตัวแปรตาม และ ประสิทธิภาพของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท ขนาดของบริษัท อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท อัตราส่วนของหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท อัตราการเติบโตของยอดขายของบริษัท รายจ่ายฝ่ายทุนต่อรายได้ของบริษัท และขนาดของคณะกรรมการบริษัทของบริษัท ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม โดยผลสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงปริมาณเป็นดังตารางที่ 4.2 โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรตามอย่างหนึ่งได้แก่ ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (ABS(DA)) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.1001 ขณะที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และ 75 เท่ากับ 0.0273 และ 0.1250 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่าเกือบร้อยละ 75 มีกำไรที่รายงานแตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็นต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวเท่ากับ 0.1251

สำหรับตัวแปรอิสระของงานวิจัยนี้ได้แก่ ประสิทธิภาพของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.95 และ 11.48 ปี สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ขณะที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และ 75 เท่ากับ 6 และ 7 สำหรับสมมติฐานที่ 1 กับ 16 และ 16 สำหรับสมมติฐานที่ 2 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 มีประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในประมาณ 11 ปี ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับค่ามัธยฐาน และประสิทธิภาพของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีการกระจายตัวประมาณ 6.9 ปี

ตารางที่ 4.2

สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงปริมาณ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ค่ามัธยฐาน		เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25		เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75	
	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2
ABS(DA)	0.1001	-	0.1251	-	0.0603	-	0.0273	-	0.1250	-
EXP	11.9574	11.4808	6.9904	6.9790	11.0000	11.0000	7.0000	6.0000	16.0000	16.0000
ROA	0.0613	0.0660	0.1176	0.1110	0.0637	0.0681	0.0121	0.0174	0.1124	0.1128
FSIZE	15.6735	-	1.5005	-	15.5275	-	14.5790	-	16.7252	-
LEV	0.4679	0.4686	0.3353	0.3107	0.4518	0.4574	0.2853	0.2780	0.6100	0.6258
DE	1.1379	-	2.3776	-	0.8127	-	0.3611	-	1.5023	-
SGROWTH	0.1257	-	0.6302	-	0.0769	-	-0.0461	-	0.1880	-
CAPXR	-0.1167	-	0.5714	-	-0.0646	-	-0.1459	-	-0.0211	-
BSIZE	10.7313	-	2.5319	-	11.0000	-	9.0000	-	12.0000	-

4.1.2 ตัวแปรเชิงคุณภาพ

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรโดยใช้ตัววัดรายการคงค้างเกินปกติและการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ที่เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งเป็นตัวแปรตาม และการรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน การอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน การขาดทุนของบริษัท และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทเลือกใช้บริการ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม โดยผลสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงคุณภาพเป็นดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงคุณภาพ¹⁴

ตัวแปร	คำอธิบาย	จำนวน		ร้อยละ	
		H1	H2	H1	H2
NORESTATE	ไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง	-	301	-	96.47
CER	หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในได้รับ CPA หรือ CIA	205	135	43.71	43.27
TRAIN	มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายใน	284	187	60.55	59.94
REPORT	รายงานต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบ	389	258	82.94	82.69
LOSS	บริษัทมีผลการดำเนินงานขาดทุน	81	50	17.27	16.03
AUDIT	บริษัทเลือกใช้สำนักงานสอบบัญชี BIG 4	-	208	-	66.67

ตัวแปรตามของงานวิจัยนี้ได้แก่ การไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง (NORESTATE) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 96.47 ไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังอันเกิดจากข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน ในขณะที่บริษัทที่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเนื่องจาก

¹⁴ คุรยละเอียดแต่ละตัวแปรเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก

ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นกระทบกับกำไรสะสม และเป็นข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนตัดสินใจผิดพลาดมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หรือคิดเป็นร้อยละ 3.53

สำหรับตัวแปรอิสระ ได้แก่ CER หรือ การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน พบว่าหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาตจำนวนทั้งสิ้น 205 และ 135 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 43.71 และ 43.27 สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีใบรับรองเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาตมีจำนวนทั้งสิ้น 264 และ 177 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 56.29 และ 56.73 สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการรับรองมีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรอง แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ได้ให้ความสนใจกับการรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในมากนัก¹⁵

ตัวแปร TRAIN หรือ การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน พบว่าหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในมีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินหรือการตรวจสอบภายในจำนวนทั้งสิ้น 284 และ 187 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 60.55 และ 59.94 สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ในขณะที่ไม่มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในจำนวนทั้งสิ้น 185 และ 125 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 39.45 และ 40.06 สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในค่อนข้างให้ความสนใจกับการอบรมการรายงานทางการเงินหรือการตรวจสอบภายในสูง โดยหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายใน ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ การบริหารความเสี่ยง การอบรมที่เกี่ยวข้องกับกรมการบริษัท ตามหลักสูตรของสถาบันส่งเสริมกรรมการบริษัทไทย

ตัวแปร REPORT หรือ รายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน พบว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท มีจำนวนทั้งสิ้น 389 และ 258 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 82.94 และ 82.69 สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ในขณะที่หน่วยงานตรวจสอบภายในที่ไม่ได้ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท หรือมีผู้บังคับบัญชาเป็นทั้งคณะกรรมการตรวจสอบและผู้บริหาร มีจำนวนทั้งสิ้น 80 และ 54 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 17.06 และ 17.31 สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทส่วนใหญ่มี

¹⁵ เนื่องจากสัดส่วนของการรับรองกับไม่มีการรับรองไม่แตกต่างกันมาก หากบริษัทให้ความสนใจกับการรับรอง การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในควรมีสัดส่วนที่สูง

ความเที่ยงธรรม เนื่องจากสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายในส่วนใหญ่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ แต่ยังคงมีหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ขึ้นตรงต่อทั้งผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ หรือแม้แต่การขึ้นตรงต่อผู้บริหารเพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดความไม่เที่ยงธรรมขึ้น ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ไม่เหมาะสม

4.1.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

จากตารางที่ 4.4 และ 4.5 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยจะแยกพิจารณาเพียง 2 ประเด็น ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประสิทธิภาพ (EXP) การรับรอง (CER) และการอบรม (TRAIN) ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (REPORT) ที่มีต่อค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (ABS(DA)) และการไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง (NORESTATE) ตามตารางที่ 4.4 และ 4.5 พบว่า ตัวแปรดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง ได้แก่ ประสิทธิภาพ (EXP) การรับรอง (CER) และการอบรม (TRAIN) ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (REPORT) ตามตารางที่ 4.4 และ 4.5 พบว่า ประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กับการรับรองและการอบรมที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.001 เท่ากับ 0.225 และ 0.212 สำหรับสมมติฐานที่ 1 กับ 0.234 และ 0.218 สำหรับสมมติฐานที่ 2 อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ

จากข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่แสดงในตารางที่ 4.4 และ 4.5 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรที่ใช้ศึกษา แต่ถึงกระนั้นกลับพบว่าขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างกันยังอยู่ในระดับต่ำ แสดงถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรในมุมมองรายการคงค้างเกินปกติและข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ น้อย ฉะนั้นเพื่อให้แน่ใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน จึงมีการพิจารณาค่า Variance Inflation Factor (VIF) ต่อไป โดยผลการวิเคราะห์จะแสดงไว้ในตารางที่ 4.6 และ 4.7

ตารางที่ 4.4

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันสำหรับสมมติฐานที่ 1

Pearson Correlation	ABS(DA)	EXP	CER	TRAIN	REPORT	FSIZE	ROA	LEV	LOSS	SGROWTH	DE	CAPXR	BSIZE
ABS(DA)	1.000												
EXP	-0.039	1.000											
CER	0.010	0.225**	1.000										
TRAIN	0.019	0.212**	-0.028	1.000									
REPORT	0.019	-0.025	0.045	-0.041	1.000								
FSIZE	0.147**	0.130**	0.133**	0.007	0.133**	1.000							
ROA	0.113*	0.097*	0.092*	0.093*	-0.010	0.050	1.000						
LEV	0.099*	-0.076	-0.034	-0.092*	0.066	0.205**	-0.386**	1.000					
LOSS	-0.056	-0.055	-0.016	-0.058	0.057	-0.079	-0.616**	0.269**	1.000				
SGROWTH	0.094*	0.002	0.030	-0.061	0.041	0.077	0.154**	-0.024	-0.140**	1.000			
DE	0.056	0.105*	-0.060	0.059	-0.004	0.114*	-0.185**	0.173**	0.185**	-0.008	1.000		
CAPXR	-0.372**	-0.021	0.030	-0.002	-0.034	-0.069	-0.052	0.080	0.081	-0.122**	-0.135**	1.000	
BSIZE	0.009	0.040	0.061	-0.148**	0.066	0.357**	0.072	-0.002	-0.050	-0.022	-0.173**	0.080	1.000

ตารางที่ 4.5

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันสำหรับสมมติฐานที่ 2

Pearson Correlation	NORESTATE	EXP	CER	TRAIN	REPORT	ROA	LEV	LOSS	AUDIT
NORESTATE	1.000								
EXP	0.001	1.000							
CER	0.062	0.234**	1.000						
TRAIN	-0.014	0.218**	-0.012	1.000					
REPORT	0.096	-0.035	0.058	-0.028	1.000				
ROA	-0.008	0.094	0.092	0.087	-0.027	1.000			
LEV	-0.003	-0.062	-0.033	-0.073	0.071	-0.434**	1.000		
LOSS	-0.106	-0.044	0.006	-0.089	0.061	-0.611**	0.258**	1.000	
AUDIT	0.160**	0.037	0.151**	-0.023	0.000	0.063	0.017	-0.043	1.000

หมายเหตุ สำหรับตารางที่ 4.4 และ 4.5

** ค่าความสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ 0.01 (ทดสอบแบบ 2 ทาง)

* ค่าความสัมพันธ์มีนัยสำคัญที่ 0.05 (ทดสอบแบบ 2 ทาง)

4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน

4.2.1 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1

$$ABS(DA_t) = \beta_0 + \beta_1 EXP_t + \beta_2 CER_t + \beta_3 TRAIN_t + \beta_4 REPORT_t + \beta_5 FSIZE_t + \beta_6 ROA_t + \beta_7 LEV_t + \beta_8 LOSS_t + \beta_9 SGROWTH_t + \beta_{10} DE_t + \beta_{11} CAPXR_t + \beta_{12} BSIZE_t + \varepsilon_t$$

ตารางที่ 4.6

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณสำหรับสมมติฐานที่ 1

ABS(DA)	Coefficients	Std. Err.	z	Sig.	Collinearity Stat.	
					VIF	1/VIF
CONSTANT	-0.0590	0.0814	-0.72	0.469		
EXP	-0.0014	0.0012	-1.23	0.220	1.15	0.871
CER	0.0036	0.0162	0.22	0.825	1.09	0.914
TRAIN	0.0050	0.0163	0.31	0.757	1.11	0.905
REPORT	-0.0052	0.0209	-0.25	0.803	1.03	0.969
FSIZE	0.0092	0.0056	1.64	0.100	1.35	0.743
ROA	0.1606	0.0543	2.96	0.003	1.82	0.550
LEV	0.0534	0.0207	2.58	0.010	1.30	0.772
LOSS	0.0125	0.0159	0.79	0.432	1.67	0.599
SGROWTH	0.0058	0.0068	0.85	0.398	1.06	0.946
DE	0.0029	0.0023	1.25	0.210	1.17	0.854
CAPXR	-0.0630	0.0082	-7.65	0.000	1.07	0.938
BSIZE	-0.0016	0.0029	-0.53	0.593	1.27	0.790

R Square	Adjusted R Square	Sig.
0.1839	0.1624	0.0000

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณสำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ซึ่งในส่วนของค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่ามีค่าประมาณ 1 ซึ่งโดยปกติแล้วค่า VIF จะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง ∞ ยิ่งมีมากยิ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันที่มากขึ้นเท่านั้น และจากผลลัพธ์ที่ได้พบว่าค่า VIF ของตัวแปรแต่ละตัวอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันเอง ดังนั้นจึงสามารถใช้ตัวแปรทั้งหมดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรโดยใช้รายการคงค้างเกินปกติได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในส่วนของสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) พบว่าเท่ากับ 0.1624 หมายความว่าตัวแปรต่อไปนี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (EXP) การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (CER) การอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (TRAIN) การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (REPORT) ขนาดของบริษัท (FSIZE) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท (ROA) อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท (LEV) การขาดทุนของบริษัท (LOSS) อัตราการเติบโตของยอดขายของบริษัท (SGROWTH) อัตราส่วนของหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท (DE) รายจ่ายฝ่ายทุนต่อรายได้ของบริษัท (CAPXR) และ ขนาดของคณะกรรมการบริษัทของบริษัท (BSIZE) สามารถอธิบายระดับรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (ABS(DA)) ได้ร้อยละ 16.24 ส่วนร้อยละที่เหลือเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้พิจารณา

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรในมุมมองรายการคงค้างเกินปกติของกลุ่มตัวอย่างพบว่า คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ใช้ตัววัดจาก ประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และรายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ไม่มีความสัมพันธ์กับค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยเหตุผลจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ 4.3 ข้อสรุปผลการวิจัย

นอกจากนี้ในส่วนของตัวแปรควบคุม พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท (ROA) อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท (LEV) และรายจ่ายฝ่ายทุนต่อรายได้ของบริษัท (CAPXR) มีความสัมพันธ์กับค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัย Jiraporn, Kim and Mathur (2008) Jaggi, Leung and Gul (2009) และ Rodríguez-Pérez and Hemmen (2010)

4.2.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2

$$NORESTATE_t = \beta_0 + \beta_1 EXP_t + \beta_2 CER_t + \beta_3 TRAIN_t + \beta_4 REPORT_t + \beta_5 ROA_t + \beta_6 LEV_t + \beta_7 LOSS_t + \beta_8 AUDIT_t + \varepsilon_t$$

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณสำหรับสมมติฐานที่ 2

NORESTATE	Coefficients	Std. Err.	z	Sig.	Collinearity Stat.	
					VIF	1/VIF
CONSTANT	0.9071	0.0489	18.55	0.000		
EXP	0.0000	0.0019	0.01	0.993	1.12	0.892
CER	0.0133	0.0268	0.50	0.619	1.10	0.908
TRAIN	-0.0130	0.0265	-0.49	0.624	1.06	0.939
REPORT	0.0505	0.0338	1.49	0.135	1.01	0.986
ROA	-0.2169	0.1283	-1.69	0.091	1.87	0.535
LEV	-0.0172	0.0416	-0.41	0.679	1.24	0.805
LOSS	-0.0953	0.0368	-2.59	0.010	1.61	0.620
AUDIT	0.0832	0.0269	3.09	0.002	1.03	0.971

R Square	Adjusted R Square	Sig.
0.1011	0.0774	0.0109

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณสำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ซึ่งในส่วนของค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่ามีค่าประมาณ 1 ซึ่งโดยปกติแล้วค่า VIF จะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง ∞ ยิ่งมีมากยิ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันที่มากขึ้นเท่านั้น และจากผลลัพธ์ที่ได้พบว่าค่า VIF ของตัวแปรแต่ละตัวอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันเอง ดังนั้นจึงสามารถใช้ตัวแปรทั้งหมดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไร โดยพิจารณาจากการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในส่วนของสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) พบว่าเท่ากับ 0.0774 หมายความว่าตัวแปรต่อไปนี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (EXP) การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (CER) การอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายในของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน (TRAIN) การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (REPORT) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท (ROA) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท (LEV) การขาดทุนของบริษัท (LOSS) และ สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทเลือกใช้บริการ (AUDIT) สามารถอธิบายการไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง (NORESTATE) ได้ร้อยละ 7.74 ส่วนร้อยละที่เหลือเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้พิจารณา

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรในมุมมองการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังของกลุ่มตัวอย่างพบว่า คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่ใช้ตัววัดจาก ประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรม ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และรายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน **ไม่มีความสัมพันธ์**กับการไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง โดยเหตุผลจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ 4.3 ข้อเสนอผลการวิจัย

นอกจากนี้ในส่วนของตัวแปรควบคุม พบว่า การขาดทุนของบริษัท (LOSS) และ สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทเลือกใช้บริการ (AUDIT) มีความสัมพันธ์กับการไม่ปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง สอดคล้องกับงานวิจัย Kinney and McDaniel (1989) DeFond and Jiambalvo (1991) Turner and Sennetti (2001) และ Chi and Sun (2014)

4.3 ข้อเสนอผลการวิจัย

จากผลการทดสอบเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรในมุมมองรายการคงค้างเกินปกติและข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงินตามสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ พบว่าทั้งสองสมมติฐานให้ผลการทดสอบที่เหมือนกันว่า คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรทั้งสองมุมมอง แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทที่มีคุณภาพ ไม่ได้ช่วยให้กำไรที่รายงานไม่แตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น หากพิจารณาเพียงประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และ รายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่อาจคาดหวังให้หน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทเป็นผู้คอยดูแล สอดส่อง และตรวจสอบ เพื่อให้รายงานทางการเงินที่ออกมามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด รวมถึงไม่อาจคาดหวังให้ช่วยลดพฤติกรรมของผู้บริหารที่ใช้แนวทางบัญชีที่หมิ่นเหม่หรือคาบเส้น อันส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรได้

นักลงทุนที่คาดหวังให้การกำกับดูแลเป็นไปได้ด้วยดีจากการสอดส่องและตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายในให้รายงานทางการเงินที่ออกมามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด ไม่ควรพิจารณาเพียงลักษณะของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในและสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตามที่เปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี (แบบ 56-1) เนื่องจากไม่ก่อให้เกิดความเพียงพอในการสรุปผลคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทได้ ดังนั้นหากนักลงทุนต้องการคุณภาพกำไรที่ดีจากการคอยสอดส่องและตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายใน อาจไม่ทำให้บรรลุผลตามที่นักลงทุนต้องการ

ในส่วนของผู้สอบบัญชีซึ่งอาจใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ที่มีความต้องการที่จะใช้ตัวเลขกำไรก่อนภาษีเงินได้ ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญของความผิดพลาดในรายงานทางการเงิน อาจเกิดความไม่เพียงพอที่จะประเมินคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทเพียงเฉพาะประสบการณ์ การรับรอง การอบรม ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และได้มาซึ่งข้อสรุปคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทได้ จนทำให้การนำตัวเลขกำไรไปใช้เกิดความผิดพลาด และก่อให้เกิดปรากฏการณ์เหมารวม หรือ Halo effect เนื่องจากผู้สอบบัญชีอาจมองหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในว่ามีประสบการณ์สูง เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาต มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายใน อีกทั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในยังมีความเที่ยงธรรมเพราะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท จนทำให้ผู้สอบบัญชีเกิดข้อสรุปเหมารวมถึงคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทว่ามีคุณภาพสูงตามไปด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 โดยมีการเก็บข้อมูลจากงบการเงิน และแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของแต่ละบริษัท ผ่านเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th) และฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ออนไลน์ (www.setsmart.com) โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 469 และ 312 กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการทดสอบคุณภาพกำไรในมุมมองรายการคงค้างเกินปกติ และข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน ตามลำดับ

งานวิจัยนี้ได้เลือกใช้ตัววัดคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายใน โดยอ้างอิงตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ได้แก่ ประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรม ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และในส่วนของคุณภาพกำไร ได้พิจารณาใน 2 มุมมอง ตามประโยชน์ที่อาจได้รับจากผู้ใช้งานวิจัยได้แก่ ผู้สอบบัญชี และนักลงทุน โดยมุมมองคุณภาพกำไรที่ผู้ใช้งานวิจัยต้องการได้แก่ กำไรที่รายงานต้องไม่แตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น ซึ่งสามารถวัดได้จากรายการคงค้างเกินปกติที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ The Modified Jones 1995 และข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงิน โดยพิจารณาจากการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

ผลการทดสอบเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทและคุณภาพกำไรในมุมมองรายการคงค้างเกินปกติและข้อผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงินตามสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ พบว่าทั้งสองสมมติฐานให้ผลการทดสอบที่เหมือนกันว่า คุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์ กับคุณภาพกำไรทั้งสองมุมมอง แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทที่มีคุณภาพ ไม่ได้ช่วยให้กำไรที่รายงานไม่แตกต่างไปจากกำไรที่ควรจะเป็น หากพิจารณาเพียงประสิทธิภาพ การรับรอง การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่อาจคาดหวังให้หน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทเป็นผู้คอยดูแล สอดส่อง และตรวจสอบ เพื่อให้รายงานทางการเงินที่ออกมามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด รวมถึงไม่อาจคาดหวังให้ช่วยลดพฤติกรรมของผู้บริหารที่ใช้แนวทางบัญชีที่หมิ่นเหม่หรือคาบเส้น อันส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรได้

นักลงทุนที่คาดหวังให้การกำกับดูแลเป็นไปได้ด้วยดีจากการสอดส่องและตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายในให้รายงานทางการเงินที่ออกมามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด ไม่ควรพิจารณาเพียงลักษณะของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในและสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตามที่เปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี (แบบ 56-1) เนื่องจากไม่ก่อให้เกิดความเพียงพอในการสรุปผลคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทได้ ดังนั้นหากนักลงทุนต้องการคุณภาพกำไรที่ดีจากการคอยสอดส่องและตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายใน อาจไม่ทำให้บรรลุผลตามที่นักลงทุนต้องการ

รวมถึงหากผู้สอบบัญชีซึ่งอาจใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ที่มีความต้องการที่จะใช้ตัวเลขกำไรก่อนภาษีเงินได้ ในการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญของความผิดพลาดในรายงานทางการเงิน ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 เรื่อง ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี อาจเกิดความไม่เพียงพอที่จะประเมินคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทเพียงเฉพาะประสบการณ์ การรับรอง การอบรม ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในและสายงานบังคับบัญชา และได้มาซึ่งข้อสรุปคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทได้ จนทำให้การนำตัวเลขกำไรไปใช้เกิดความผิดพลาดต่อไป และก่อให้เกิดปรากฏการณ์เหมารวม หรือ Halo effect เนื่องจากผู้สอบบัญชีอาจมองหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในว่ามีประสบการณ์สูง เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาต มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายใน อีกทั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในยังมีความเที่ยงธรรมเพราะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท จนทำให้ผู้สอบบัญชีเกิดข้อสรุปเหมารวมถึงคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในว่ามีคุณภาพสูงตามไปด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

นอกจากผู้สอบบัญชีและนักลงทุนที่ต้องระมัดระวังการประเมินคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในโดยอ้างอิงตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายในแล้ว ควรให้ความสนใจกับตัววัดอื่น ๆ อีกได้แก่ การลงทุนในหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Investment) และกิจกรรมในหน่วยงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ ขอบเขตของวิธีการตรวจสอบ (Extent of using quality assurance techniques) ความเห็นในรายงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Inclusion of grades or opinions in audit reports) ความถี่ของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงิน (Frequency of financial-relevant activities) การติดตามการแก้ไข (Follow up correction action) และ การให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชีภายนอก (Coordination with external auditor) (Prawitt, Smith and Wood, 2009; Lin, Pizzini, Vargus and Bardhan, 2011; Pizzini, Lin, Vargus and Ziegenfuss, 2011) ซึ่งตัววัดเหล่านี้ อาจทำให้ผู้คาดหวังในคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้นเองในบริษัทเกิดความมั่นใจได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามตัววัดดังกล่าวเกิดเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอาจพิจารณาออกกำหนดการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานตรวจสอบภายในใหม่ จากเดิมที่เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน อาจเพิ่มประเด็นที่ได้กล่าวไปข้างต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักลงทุนอย่างสูงสุด

5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

ถึงแม้ข้อมูลของแต่ละบริษัทจะมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ และต่างมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่เหมือนกัน แต่ถึงกระนั้นรายละเอียดของเนื้อหากลับไม่เหมือนกัน ทำให้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการศึกษาบางที่ได้มาไม่ครบถ้วน ยกตัวอย่างเช่น บางบริษัทไม่ได้แสดงประสบการณ์ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในไว้ในรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) เป็นต้น ส่งผลให้ต้องตัดตัวแปรบางตัวที่ไม่มีข้อมูลสนับสนุนทิ้งไป ข้อมูลที่ได้จึงยังไม่ครบถ้วน

นอกจากนี้ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน ยังได้กำหนดคุณลักษณะของหน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีคุณภาพไว้อีกประเด็นหนึ่ง ได้แก่ การลงทุนในหน่วยงานตรวจสอบภายใน หากมีการลงทุนที่เหมาะสมจะทำให้หน่วยงานตรวจสอบภายในมีคุณภาพ แต่ด้วยข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลในประเทศไทยที่ไม่มีการเปิดเผยตัวเลขการลงทุนในหน่วยงานตรวจสอบภายใน ทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้ทั้งหมดเกี่ยวกับตัววัดโดยอ้างอิงตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) เรื่อง การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อเนื่อง

ในกรณีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล หน่วยงานตรวจสอบภายในที่มีตัววัดอื่น ๆ อีกได้แก่ การลงทุนในหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Investment) และกิจกรรมในหน่วยงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ ขอบเขตของวิธีการตรวจสอบ (Extent of using quality assurance techniques) ความเห็นในรายงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (Inclusion of grades or opinions in audit reports) ความถี่ของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงิน (Frequency of financial-relevant activities) การติดตามการแก้ไข (Follow up correction action) และ การให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชีภายนอก (Coordination with external auditor) อาจทำการศึกษาอีกครั้งเพื่อยืนยันข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในและคุณภาพกำไรให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลบริษัทที่ว่าจ้างองค์กรภายนอกเพื่อการตรวจสอบภายใน พบว่ามี 84 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 19.63 อาจทำการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจสอบภายในจากองค์กรภายนอกและคุณภาพกำไร หรืออาจนำการตรวจสอบภายในจากองค์กรภายนอกมาศึกษาพร้อมด้วย อาจทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- จันทนา สาขากร, นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2556). การควบคุมภายในและ
การตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ : หจก. ทีพีเอ็น เพรส.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2543). คุณรู้จักคุณภาพ Creative Accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?.
กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร (บรรณาธิการ). (2548). การกำกับดูแลกิจการที่ดี. กรุงเทพฯ : คณะ
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2551). แนวทางการตรวจสอบภายใน ฉบับนักศึกษา.
กรุงเทพฯ : สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย.

บทความวารสาร

- สัจจวัฒน์ จันท์หอม และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2554). คุณภาพกำไรของบริษัทที่มีโครงสร้างการถือ
หุ้นและการบริหารงานโดยครอบครัว. วารสารวิชาชีพบัญชี, 8(21), 79-88.

วิทยานิพนธ์

- ศศิวิมล รุ่งแจ้งรังษี. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการตกแต่งกำไร :
กรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). แบบประเมินตนเอง การปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแล
กิจการที่ดีปี 2555. 22 มกราคม 2558. เข้าถึงได้ที่
http://www.set.or.th/th/regulations/cg/cg/principle_p1.html

มาตรฐานการรายงานทางการเงินและมาตรฐานการสอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 ความมีสาระสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี
โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 610 (ปรับปรุง) (ปรับปรุง) การใช้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายใน โดย
สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556

แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

Books and Book Articles

National Commission on Fraudulent Financial Reporting, & Treadway, J. C.
(1987). Report of the national commission on fraudulent financial reporting.
The Commission.

Skousen, K. F., Glover, S. M., & Prawitt, D. F. (2005). An Introduction to Corporate
Governance and the SEC. Thomson/South-Western.

Articles

Abbott, L. J., Parker, S., & Peters, G. F. (2004). Audit committee characteristics and
restatements. Auditing: A Journal of Practice & Theory, 23(1), 69-87.

Ahmed, M. S., & Shil, S. (2013). Protecting Existing and Prospective Investors and the
Role of Internal Auditors. Independent Business Review, 6(2).

Barragato, C. A., & Markelevich, A. (2008). Earnings quality following corporate
acquisitions. Managerial Finance, 34(5), 304-315.

Becker, C. L., DeFond, M. L., Jiambalvo, J., & Subramanyam, K. R. (1998). The effect of
audit quality on earnings management*. Contemporary accounting research,
15(1), 1-24.

Chi, Y. H., & Sun, H. L. (2014). Reoccurrence of Financial Restatements: The Effect of
Auditor Change, Management Turnover and Improvement of Internal Control.
Journal of Accounting and Finance, 14(2), 29.

- Chung, R., Firth, M., & Kim, J. B. (2005). Earnings management, surplus free cash flow, and external monitoring. *Journal of Business Research*, 58(6), 766-776.
- Davidson, R., Goodwin-Stewart, J., & Kent, P. (2005). Internal governance structures and earnings management. *Accounting & Finance*, 45(2), 241-267.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *Accounting Review*, 193-225.
- DeFond, M. L., & Jiambalvo, J. (1991). Incidence and circumstances of accounting errors. *Accounting review*, 643-655.
- Ebrahim, A. (2001). Auditing quality, auditor tenure, client importance, and earnings management: An additional evidence. Unpublished, Rutgers University.
- Ege, M. S., (2014) Does Internal Audit Function Quality Deter Management Misconduct?. *The Accounting Review* In-Press.
- Elliott, R. K., & Jacobson, P. D. (1994). Costs and Benefits of Business information. *Accounting Horizons*, 8(4), 80-96.
- Felix Jr, W. L., & Gramling, A. A. (2001). The contribution of internal audit as a determinant of external audit fees and factors influencing this contribution. *Journal of Accounting Research*, 39(3), 513-534.
- Fadzil, F. H., Haron, H., & Jantan, M. (2005). Internal auditing practices and internal control system. *Managerial Auditing Journal*, 20(8), 844-866.
- Gramling, A. A., Maletta, M. J., Schneider, A., & Church, B. K. (2004). The role of the internal audit function in corporate governance: A synthesis of the extant internal auditing literature and directions for future research. *Journal of Accounting Literature*, 23(1), 194-244.
- Holt, T. P., & DeZoort, T. (2009). The effects of internal audit report disclosure on investor confidence and investment decisions. *International Journal of Auditing*, 13(1), 61-77.
- Hutchinson, M. R., & Zain, M. M. (2009). Internal audit quality, audit committee independence, growth opportunities and firm performance. *Corporate Ownership and Control*, 7(2), 50-63.
- IASB. (2013). Discussion Paper DP/2013/1 A Review of the Conceptual Framework for Financial Reporting Comments to be received by 14 January 2014.

- Jaggi, B., Leung, S., & Gul, F. (2009). Family control, board independence and earnings management: Evidence based on Hong Kong firms. *Journal of Accounting and Public Policy*, 28(4), 281-300.
- Jiraporn, P., Kim, Y. S., & Mathur, I. (2008). Does corporate diversification exacerbate or mitigate earnings management?: An empirical analysis. *International Review of Financial Analysis*, 17(5), 1087-1109.
- Jordan, C. E., Clark, S. J., & Hames, C. C. (2010). The impact of audit quality on earnings management to achieve user reference points in EPS. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 26(1).
- Kinney Jr, W. R., & McDaniel, L. S. (1989). Characteristics of firms correcting previously reported quarterly earnings. *Journal of accounting and economics*, 11(1), 71-93.
- Kothari, S. P., Leone, A. J., & Wasley, C. E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of accounting and economics*, 39(1), 163-197.
- Li, C., & Wang, Q. (2006). SOX 404 assessments and financial reporting errors. Available at SSRN 926180.
- Lin, S., Pizzini, M., Vargus, M., & Bardhan, I. R. (2011). The role of the internal audit function in the disclosure of material weaknesses. *The Accounting Review*, 86(1), 287-323.
- Mark, B. S. (1996). An Empirical Analysis of the Relation Between Board of Director Composition and Financial Statement Fraud. *The Accounting Review* October, 443-465.
- Meeampol, S. (2013). The relationship between corporate governance and earnings quality: A case study of listed companies in the stock exchange of Thailand (SET). *Knowledge Management and Innovation*.
- Melis, A. (2005). Corporate Governance Failures: to what extent is Parmalat a particularly Italian Case?. *Corporate Governance: An International Review*, 13(4), 478-488.
- Mercer, M. (2004). How do investors assess the credibility of management disclosures?. *Accounting Horizons*, 18(3), 185-196.

- Pizzini, M., Lin, S., Vargus, M., & Ziegenfuss, D. E. (2011). The impact of internal audit function quality and contribution on audit delays. SSRN eLibrary.
- Prawitt, D. F., Sharp, N. Y., & Wood, D. A. (2011). Reconciling archival and experimental research: Does internal audit contribution affect the external audit fee?. *Behavioral Research in Accounting*, 23(2), 187-206.
- Prawitt, D. F., Smith, J. L., & Wood, D. A. (2009). Internal audit quality and earnings management. *The Accounting Review*, 84(4), 1255-1280.
- Reyad, S. M. R. (2013). The Role of Auditing Quality as a tool of Corporate Governance in Enhancing Earnings Quality: Evidence from Egypt. *International Management Review*, 9(2).
- Rodríguez-Pérez, G., & van Hemmen, S. (2010). Debt, diversification and earnings management. *Journal of Accounting and Public Policy*, 29(2), 138-159.
- Schipper, K., & Vincent, L. (2003). Earnings quality. *Accounting horizons*, 17, 97-110.
- Turner, J. L., & Sennetti, J. T. (2001). Post-audit restatement risk and audit firm size. *Journal of Forensic Accounting*, 2(1), 67-94.
- Uwuigbe, U., Peter, D. S., & Oyeniyi, A. (2014). The effects of corporate governance mechanisms on earnings management of listed firms in Nigeria. *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 13(1), 159-174.
- Vafeas, N. (2005). Audit committees, boards, and the quality of reported earnings. *Contemporary accounting research*, 22(4), 1093-1122.
- Wang, D. (2006). Founding family ownership and earnings quality. *Journal of Accounting Research*, 44(3), 619-656.
- Warfield, T. D., Wild, J. J., & Wild, K. L. (1995). Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings. *Journal of accounting and economics*, 20(1), 61-91.
- Zain, M. M., Subramaniam, N., & Goodwin, J. (2004). Audit Committee and Internal Audit Function Characteristics: Impact on Internal Audit Contribution to Financial Statement Audits. *Managerial Auditing Journal*, 20-25.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การคำนวณ Discretionary Accruals ของแต่ละอุตสาหกรรม

การคำนวณรายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติ (Non-discretionary accruals) งานวิจัยนี้เลือกใช้แบบจำลองของ Modified Jones (1995) (Dechow, Sloan, Sweeney, 1995) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ทำการศึกษารายการคงค้างตามการควบคุมของผู้บริหาร และปรับปรุงแบบจำลองดังกล่าวเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงานมากขึ้นตามการศึกษาของ Kothari, Leone and Wasley (2005) โดยการควบคุมปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ หรือ ROA ด้วย เพื่อเพิ่มความแม่นยำมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มแรกนั้นจะต้องหาค่าสัมประสิทธิ์ (α) ของแต่ละอุตสาหกรรม โดยหาได้จากสมการดังนี้

$$\frac{TA_t}{A_{t-1}} = \alpha_0 + \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_t - \Delta REC_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_t}{A_{t-1}} \right) + \alpha_4 \left(\frac{NI_t}{A_{t-1}} \right) + \varepsilon_t$$

โดยที่	TA_t	คือ รายการคงค้างโดยรวมในงวดบัญชีที่ t
	A_{t-1}	คือ สินทรัพย์รวมในงวดบัญชีที่ t-1
	ΔREV_t	คือ รายได้จากการขายในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยรายได้ในงวดบัญชีที่ t-1
	ΔREC_t	คือ ลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ t ลบด้วยลูกหนี้การค้าในงวดบัญชีที่ t-1
	PPE_t	คือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในงวดบัญชีที่ t
	NI_t	คือ กำไรสุทธิไม่รวมรายการพิเศษในงวดบัญชีที่ t

และเมื่อนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของ Nondiscretionary Accruals ของแต่ละอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 1 หลังจากได้ค่าสัมประสิทธิ์ (α) ของแต่ละอุตสาหกรรมแล้ว จะนำมาคำนวณ Nondiscretionary Accruals และ Discretionary Accruals ของแต่ละบริษัท ตามสมการดังนี้

$$DA_t = \left(\frac{TA_t}{A_{t-1}} \right) - NDA_t$$

โดยที่	NDA_t	คือ รายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติในงวดบัญชีที่ t
	A_{t-1}	คือ สินทรัพย์รวมในงวดบัญชีที่ t-1
	DA_t	คือ รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารในงวดบัญชีที่ t

ตารางที่ 1

สัมประสิทธิ์ของ Nondiscretionary Accruals ในแต่ละอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	Constant	$1/A_{t-1}$	$(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / A_{t-1}$	PPE_t / A_{t-1}	NI_t / A_{t-1}
เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	-0.0722	60768.0200	0.0116	-0.0295	0.4865
สินค้าอุปโภคบริโภค	0.0183	-25069.5800	0.1882	-0.1479	0.3285
สินค้าอุตสาหกรรม	-0.0562	37123.3700	-0.0156	-0.0353	0.3158
อสังหาริมทรัพย์และ การก่อสร้าง	0.0609	-46521.5600	0.0245	-0.0354	0.2134
ทรัพยากร	-0.0882	108435.7000	0.0329	0.5575	0.6244
บริการ	-0.0744	2355.9370	-0.1270	0.0166	0.5429
เทคโนโลยี	-0.1088	-4939.5860	-0.0355	0.1102	0.8393

ภาคผนวก ข

ลักษณะของหน่วยงานตรวจสอบภายในของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ข้อกำหนดทางด้านการตรวจสอบภายในตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกประกาศไว้ กำหนดให้ให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้บังคับให้บริษัทต้องจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นเอง ดังนั้นหากบริษัทไม่ประสงค์ที่จะจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในก็สามารถทำได้ แต่ต้องใช้บริการการตรวจสอบภายในจากองค์กรภายนอก (Outsourcing) โดยลักษณะของหน่วยงานตรวจสอบภายในของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

สัดส่วนของบริษัทที่ใช้บริการการตรวจสอบภายในจากองค์กรภายนอกและบริษัทที่จัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบ

ลักษณะการตรวจสอบภายใน	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
จัดตั้งขึ้นเองในบริษัท	344	80.37
ว่าจ้างองค์กรภายนอก	84	19.63
รวม	428	100.00

จากกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งสิ้น 428 บริษัท คิดเป็นบริษัทที่จัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นเองในบริษัทจำนวนทั้งสิ้น 344 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 80.37 ในขณะที่บริษัทที่ว่าจ้างองค์กรภายนอกเพื่อการตรวจสอบภายในมีจำนวนทั้งสิ้น 84 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 19.63

ภาคผนวก ค
ตารางสถิติเชิงพรรณนาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

ตารางที่ 3

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ การไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

ไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง (NORESTATE)	จำนวน		ร้อยละ	
	H1	H2	H1	H2
ไม่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง	-	301	-	96.47
มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังและกระทบกับกำไร สะสม	-	11	-	3.53
รวม	-	312	-	100.00

2. การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 4

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ การรับรองของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

การรับรอง (CER)	จำนวน		ร้อยละ	
	H1	H2	H1	H2
มีใบรับรองเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้ตรวจสอบ ภายในรับอนุญาต	205	135	43.71	43.27
ไม่มีใบรับรองเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ตรวจ สอบภายในรับอนุญาต	264	177	56.29	56.73
รวม	469	312	100.00	100.00

3. การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 5

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ การอบรมของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน

การอบรม (TRAIN)	จำนวน		ร้อยละ	
	H1	H2	H1	H2
มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินหรือการตรวจสอบภายใน	284	187	60.55	59.94
ไม่มีการอบรมที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินและการตรวจสอบภายใน	185	125	39.45	40.06
รวม	469	312	100.00	100.00

4. สายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 6

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ สายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

สายงานบังคับบัญชา (REPORT)	จำนวน		ร้อยละ	
	H1	H2	H1	H2
มีผู้บังคับบัญชาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท	389	258	82.94	82.69
ไม่มีผู้บังคับบัญชาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัท หรือมีผู้บังคับบัญชาเป็นทั้งคณะกรรมการตรวจสอบและผู้บริหาร	80	54	17.06	17.31
รวม	469	312	100.00	100.00

5. การขาดทุนของบริษัท

บริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 81 และ 50 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 17.27 และ 16.03 สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ในขณะที่บริษัทที่ไม่มีผลการดำเนินงานขาดทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 388 และ 262 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 82.73 และ 83.97 สำหรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

ตารางที่ 7

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ การขาดทุนของบริษัท

การขาดทุน (LOSS)	จำนวน		ร้อยละ	
	H1	H2	H1	H2
บริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุน	81	50	17.27	16.03
บริษัทที่ไม่มีผลการดำเนินงานขาดทุน	388	262	82.73	83.97
รวม	469	312	100.00	100.00

6. สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทเลือกใช้บริการ

บริษัทที่เลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี BIG 4 มีจำนวนทั้งสิ้น 208 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 ในขณะที่บริษัทที่เลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีอื่นใดที่ไม่ใช่ BIG 4 มีจำนวนทั้งสิ้น 104 กลุ่มตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 8

สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพ สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทเลือกใช้บริการ

สำนักงานสอบบัญชี (AUDIT)	จำนวน		ร้อยละ	
	H1	H2	H1	H2
บริษัทเลือกใช้นักงานสอบบัญชี BIG4	-	208	-	66.67
บริษัทเลือกใช้นักงานสอบบัญชีอื่นใดที่ไม่ใช่ BIG4	-	104	-	33.33
รวม	-	312	-	100.00

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นายจงชนะ มากบุญงาม

วันเดือนปีเกิด

11 พฤษภาคม 2535

วุฒิการศึกษา

ปีการศึกษา 2556: บัณฑิต

(การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

